KUSTEN OCH HAVET I NORDMALING

UNDERLAG, MÅL OCH STRATEGIER

NORDMALINGS KOMMUN

Projektledare: Sune Höglander, samhällsbyggnadschef Nordmalings kommun
Konsult: Tyréns AB
Foton: Nordmalings kommun där inte annat anges.
Allmänt kartmaterial: © Lantmäteriet 2016

Detta projekt har medfinansierats genom statligt stöd i form av KOMPIS-bidrag från Havs- och vattenmyndigheten förmedlade av länsstyrelsen i Västerbottens län.

Havs och Vatten myndigheten

Länsstyrelsen Västerbotten

NORDMALINGS KOMMUN

INLEDNING

KOMPIS-projekt i Nordmalings kommun

Under 2016 har det funnits möjlighet för kustkommuner att söka bidrag för översiktsplanering i havet. Bidraget går under namnet KOMPIS - kommunal planering i statlig samverkan. Målet med bidraget är att uppmuntra kommuner att genomföra projekt i vilka underlag tas fram som kan underlätta samverkan och samordning mellan statlig och kommunal planering i havet. Havs- och vattenmyndigheten har fördelat bidraget till landets 14 kustlänsstyrelser. Länsstyrelserna har i sin tur valt ut vilka kommunala projekt som ska få ta del av bidraget utifrån regionala förutsättningar och behov.

Denna rapport är resultatet av ett projekt som har genomförts med KOMPIS-bidraget. Det övergripande syftet med projektet har varit att stärka kommunens planering och utvecklingsarbete i kusten och havet och har genomförts i tre delar.

I den första delen av projektet har kommunen försökt skapa en samlad bild av de intressen, anspråk och värden som finns i kust- och havsområdet i Nordmaling. Resultatet är en kartläggning som kan fungera som kunskapsunderlag för den framtida planeringen i kust- och havsområdet. Som en del av kartläggningen genomfördes en workshop tillsammans med företrädare för olika intressen i kust- och havsområdet i Nordmaling. Under workshopen identifierades kvaliteter, värden och brister i kust- och havsområdet. Även önskningar och mål för den framtida utvecklingen och användningen av kusten och havet diskuterades och formulerades.

Kartläggningen och resultatet av workshopen har legat till grund för de förslag till mål strategier för kommunens planering och kusten och havets framtida användning och utveckling..

Bakgrund

Havsplanering

Under 2016 och 2017 pågår även arbetet med framtagande av nationella havsplaner. De nationella havsplanerna är tre till antalet, en för Bottniska viken, en för Östersjön och en för Västerhavet och ska antas av regeringen senast år 2021. Syftet med havsplanerna är att redovisa hur havet kan användas på ett effektivt och hållbart sätt som bidrar till att miljömål, näringslivspolitiska mål och sociala mål kan nås.

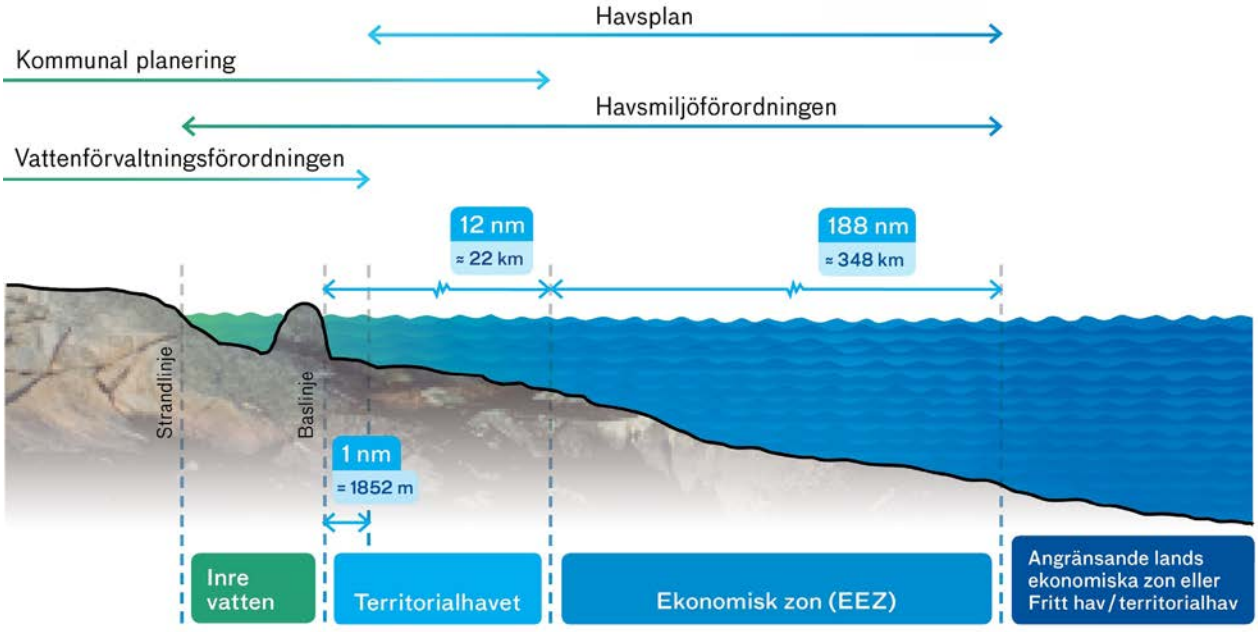

Illustration och schematisk bild av hur havsplanering bedrivs. Källa: Havs- och vattenmyndigheten

De nationella havsplanerna omfattar territorialhavet och Sveriges ekonomiska zon i havet. Eftersom att både översiktsplanen och havsplanen omfattar territorialhavet så innebär det att de båda planerna kommer att överlappa. I Nordmalings fall innebär det att översiktsplanen kommer att överlappa med havsplanen för Bottniska viken. För att både översiktsplanen och havsplanen ska kunna ge tydlig vägledning för användningen och utvecklingen av havet är det viktigt att planerna stämmer överens och inte står i konflikt med varandra. Därför behöver intressen och anspråk som finns i överlappsområdet mellan havsplaner och översiktsplaner samordnas.

Havsmiljödirektivet

EU's havsmiljödirektiv antogs 2008 och införlivades i svensk lagstiftning via havsmiljöförordningen år 2010. Utgångspunkten för havsmiljödrektivet är att den marina miljön i Europa är ett värdefullt arv som ska skyddas, bevaras och om möjligt återställas. Det övergripande syftet med havsmiljödirektivet är att bevara den biologiska mångfalden och skapa variationsrika och dynamiska oceaner och hav som är rena, friska och produktiva. Målet är att alla havsområden inom EU ska ha nått god miljöstatus senast år 2020. I Sverige är det Havs- och vattenmyndigheten som bevakar arbetet med att förverkliga havsmiljödirektivet.

Miljökvalitetsmål

Sveriges riksdag har antagit 16 miljökvalitetsmål som beskriver det tillstånd i den svenska miljön som miljöarbetet på nationell, regional och lokal nivå ska leda till.

Ett av målen beskriver att hav i balans och levande kust och skärgårdsmiljöer ska åstadkommas. Målet innebär att miljöarbetet ska leda till att Västerhavet och Östersjön ska ha en långsiktigt hållbar produktionsförmåga och att den biologiska mångfalden ska bevaras. Kust och skärgård ska ha hög grad av biologisk mångfald, upplevelsevärden samt natur- och kulturvärden. Näringar, rekreation och annat nyttjande av hav, kust och skärgård ska bedrivas så att en hållbar utveckling främjas. Särskilt värdefulla områden ska skyddas mot ingrepp och andra störningar.

Översiktsplan

Alla Sveriges kommuner ska enligt plan- och bygglagen ha en aktuell översiktsplan som omfattar hela kommunens yta. Översiktsplanen för Nordmalings kommun antogs 1992 och aktualiserades senast 1999. Under 2015 beslutade därför kommunen att ta fram en ny kommunövergripande översiktsplan.

I översiktsplanen ska kommunen redovisa inriktningen för den långsiktiga utvecklingen av den fysiska miljön. Den ska även ge vägledning för beslut om hur mark- och vattenområden ska användas. För en kustkommun som Nordmaling så innebär det att även havet ska omfattas av översikstplanen. Havsområdet i Nordmaling omfattar en yta en havsmil (1852 meter) från kusten ut till territorialgränsen 12 havsmil (cirka 22 mil) från kusten.

För att översiktsplanen ska kunna fungera som ett bra stöd och vägledning för den framtida planeringen så behövs kunskap om vilka olika intressen, anspråk och värden som finns i olika delar av kommunen. Kunskaper som ska ligga till grund för kommunens ställningstaganden för den mark- och vattenanvändning som redovisas i översiktsplanen.

KARTLÄGGNING

Inledning

Nordmalings kommun ligger i ett område med kraftig landhöjning. Varje år höjs jordskorpan med cirka 8,5 mm jämfört med havsnivån. Denna process har bidragit till att ge Nordmalingskusten dess unika karaktär då nya landområden ständigt skapas och havsvikar grundas upp och så småningom snörs av och bildar sjöar och våtmarker. De avsnörda havsvikarna har hög produktion av plankton och vattenlevande smådjur och är viktiga lek- och uppväxtområden för fiskar som exempelvis abborre och gädda.

Tack vare att kusten i Nordmaling är flack så syns landhöjningen extra tydligt i landskapet jämfört med exempelvis Höga Kusten som också har kraftig landhöjning. Kusten består framför allt av morän och är flikig och det finns ett flertal områden med öar, grund och skär som sakta stiger upp ur havet. Landhöjningen präglar även vegetationen längs kusten som uppvisar mycket stor artrikedom längs de många olika strandtyper som återfinns. Inom kustområdet finns även flera vegetationsrika havsvikar som är hemvist för både vattenväxter och smådjur och som utgör viktiga lek- och uppväxtmiljöer för fiskar.

Kartläggning av värden, intressen och anspråk

Nedan redogörs för de värden, intressen och anspråk som har identifierats i kust- och havsområdet i Nordmalings kommun. Resultatet redovisas i text, bild och kartor.

Kommunala planer

Längs kusten i Nordmalings kommun finns ett flertal områden som omfattas av detajplaner och områdesbestämmelser. Totalt finns ett 20-tal detaljplaner och områdesbestämmelser i kustområdet. Dessa reglerar framför allt att mark får användas fritidsboende och bostadsändamål.

Kommunen har även pekat ut ett flertal områden där exploatering i strandnära lägen kan bidra till landsbygdsutveckling. I dessa områden ska åtgärder som bidrar till landsbygdsutveckling beaktas som särskilda skäl vid prövningar av upphävande eller dispenser från strandskyddet. Det innebär att det i dessa områden kan vara tillåtet att uppföra bebyggelse närmare än 100 meter från strandkanten.

Detaljplaner och områden för landsbygdsutveckling i strandnära lägen (LIS-områden) redovisas i kartan nedan.

Sjöfart

I havet finns två farleder som pekats ut som riksintressen för sjöfarten. Åtgärder som riskerar att försvåra användningen av farlederna är inte tillåtna inom de områden som utgör riksintressen. Farlederna är skyddade såväl ovan vatten som ner till ett visst djup under vattenytan.

Områden av riksintresse för sjöfarten redovisas i kartan nedan.

Kommunala planer och sjöfart

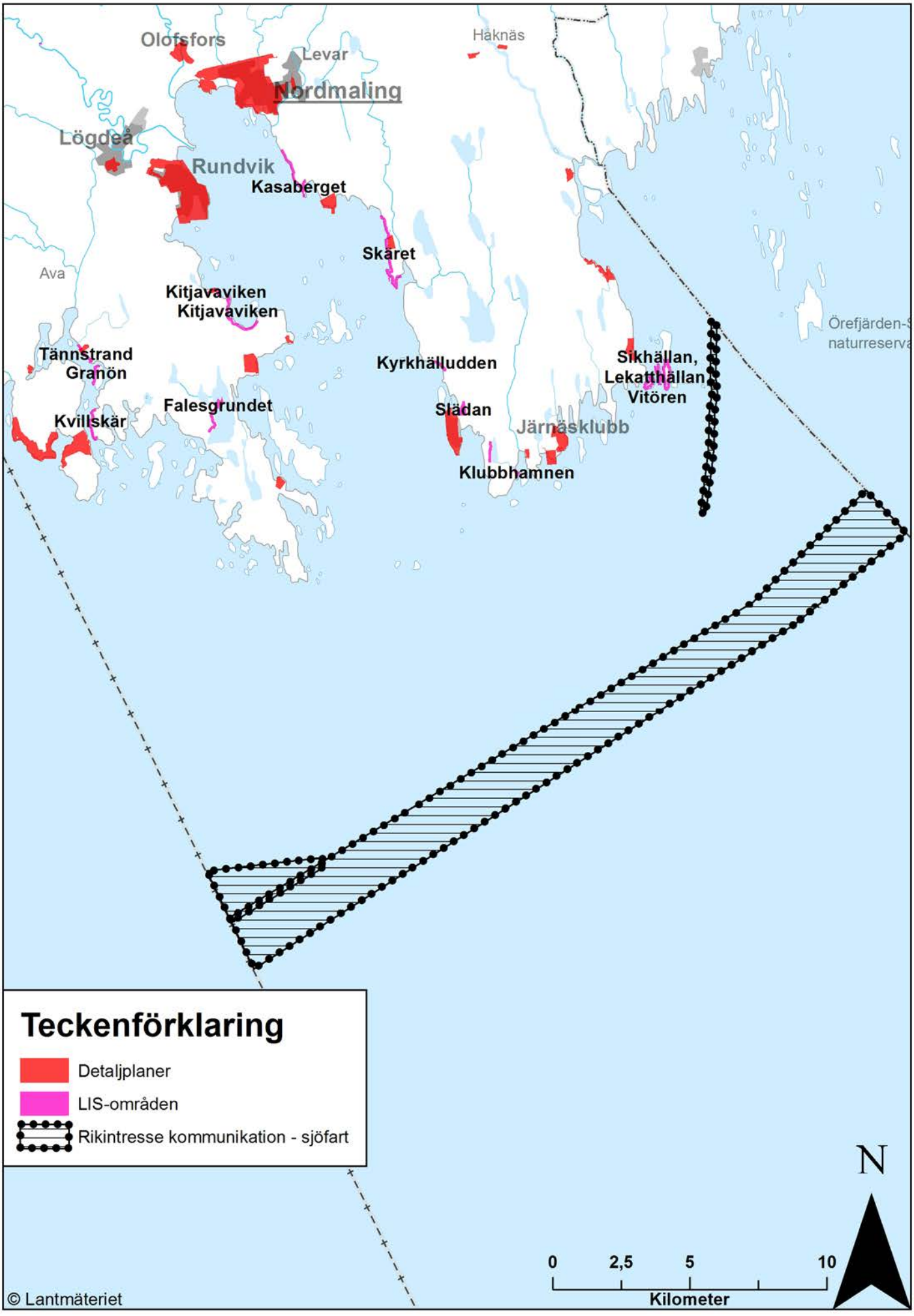

Småbåtshamnar

I kustområdet finns ett antal mindre småbåtshamnar som i första hand erbjuder båtplatser till medlemmar i de båtklubbar som driver hamnarna men även ett fåtal platser för gästande båtar.

I Rundvik finns en båthamn som drivs av Rundviks båtklubb. I hamnen finns 111 båtplatser för medlemmar i båtklubben och sex platser som kan användas av gästande båtar.

I Järnäsklubb finns en småbåtshamn som drivs av Järnäs bygdegårdsförening. Hamnen har 10 gästplatser. och ligger i en kulturhistorisk intressant miljö i en gammal lotshamn. I anslutning till hamnen finns café, restaurang, möjlighet att slänga sopor samt hygienutrymmen.

På Notholmen i Nordmalings centralort finns kaj och småbåtshamn. Hamnen drivs av Nordmalings båtklubb och har idag två platser för gästande båtar.

Utöver ovanstående finns enskilda bryggor i anslutning till bebyggelse på ett flertal platser längs kusten. Särskilt kan Kråken-Tjäruskär nämnas där det finns hamn och kaj som tidigare har använts av båtar som fraktade timmer. Idag finns en restaurang i hamnen i Kråken-Tjäruskär. Hamnarna redovisas i kartan nedan.

Bebyggelse

Delar av kustremsan i Nordmaling är redan idag bebyggd. Bebyggelsen består av småhus och villor. Den allra största delen av den bebyggelse som finns längs kusten i Nordmaling nyttjas som fritidsboende men det finns även permanentboenden. I kartan nedan redovisas de delar av kusten där det finns bebybggelse inom 300 meter från strandkanten.

Hamnen i Järnäsklubb.

Småbåtshamnar och kustexploatering

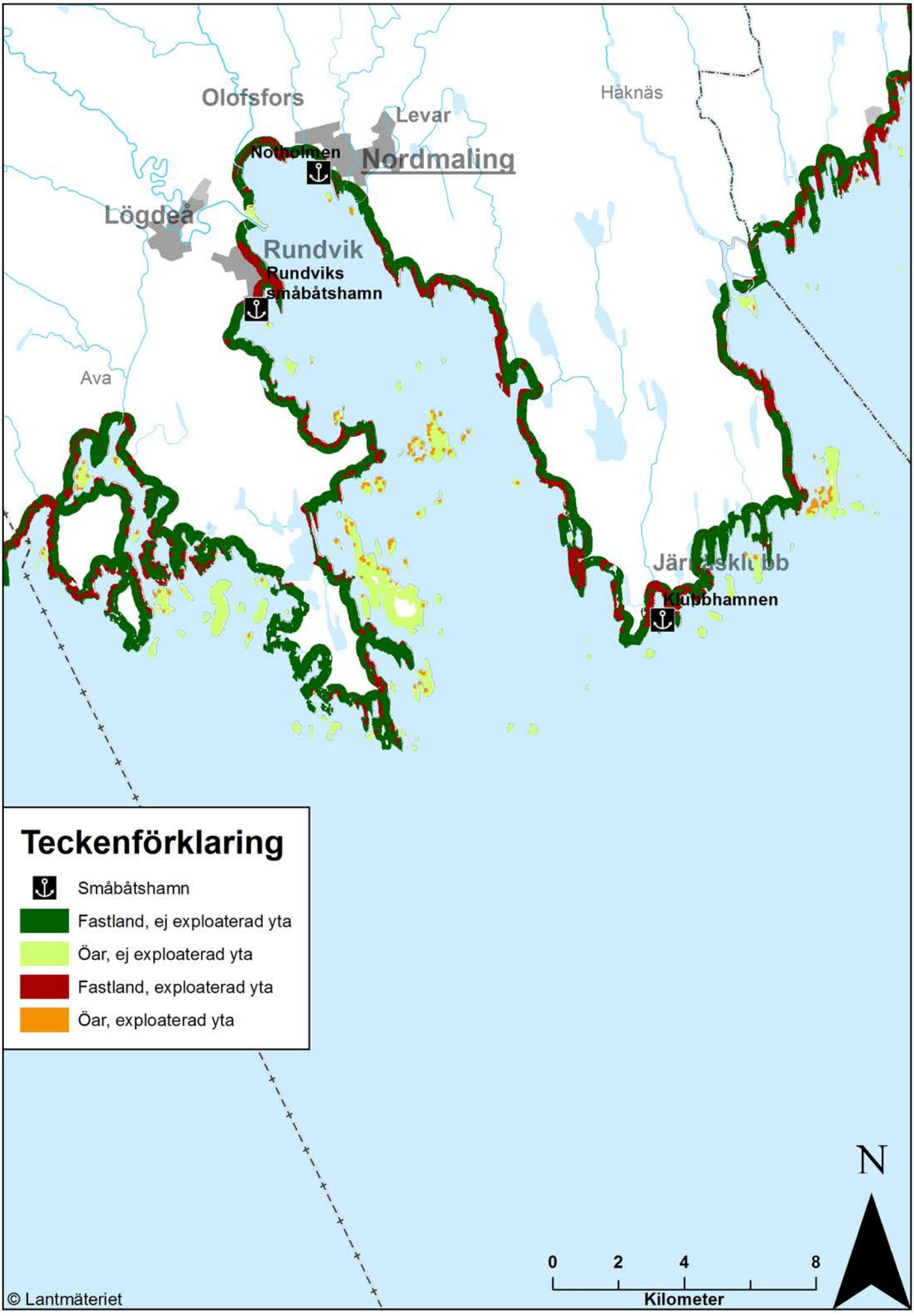

Naturvärden

Riksintresse naturvården, Natura 200 och naturreservat

I kustområdet i Nordmalings kommun finns områden som är utpekade som riksintresse för naturvården, Natura 2000 och som är skyddade som naturreservat.

Kronören - Drivören

Kronören är utpekat som både riksintresse och Natura-2000 och är dessutom skyddat som naturreservat. Kronören - Drivören är ett opåverkat kustområde med karakteristiska och välbevarade drumliner, klappervallar, rundhällar och isräfflor. I området finns även äldre ostörd kustskog och ostörda häckningslokaler för fåglar. Området används bland annat som demonstrationsobjekt för undervisning och forskning. Den variationsrika och ostörda helhetsmiljön, de stora sammhängande landhöjningssskogarna, orörda våtmarker och strand- och vattenmiljöer innebär goda förhållanden för ett rikt växt- och djurliv. I området finns även flera vegatationsklädda havsvikar som har bedömts ha höga skyddsvärden. Kronören och Drivören har även höga värden för rekreation och friluftsliv. Området är relativt påverkat av människan och är inte exploaterat för bebyggelse i någon hög utsträckning.

Järnäshalvön, Örefjärden och Snöanskärgården

Järnäshalvön är av riksintresse för naturvården och betraktas som ett av landets bästa exempel på ett drumlinområde. Landhöjningen utmärker det opåverkade landskapet där det även finns strandvallar. Mellan drumlinerna som löper i nord-sydlig riktning finns långsträckta myrar som ger landskapet dess karaktäristiska utseende. Järnäshalvön används även som demonstrationsobjekt för undervisning och forskning.

Örefjärden och Snöanskärgården är ett naturreservat som delvis överlappar riksintresseområdet på Järnäshalvön samt Öreälvens delta och mynning och ett större område i havet. I naturreservatet finns ett 30-tal öar och skär, grunda havsvikar och sund, oexploaterade stränder och landshöjingsskogar som är relativt opåverkade av människan och som har bedömts som skyddsvärda.

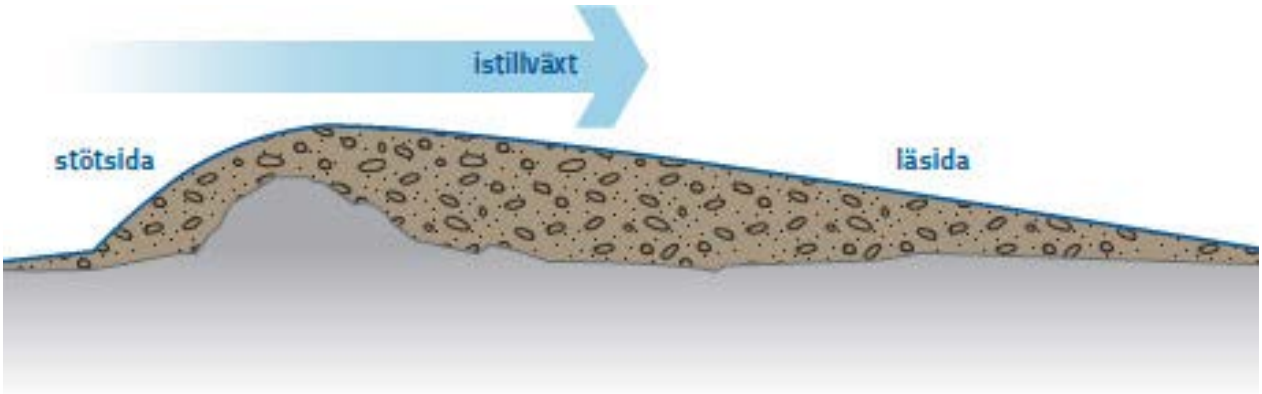

Bild av en drumlins uppbyggnad och form som påminner om en valrygg. Källa: Botnia-Atlantica.

Bild från Kronören.

Bild från Järnäshalvön.

Riksintresse naturvård, Natura 200 och naturreservat

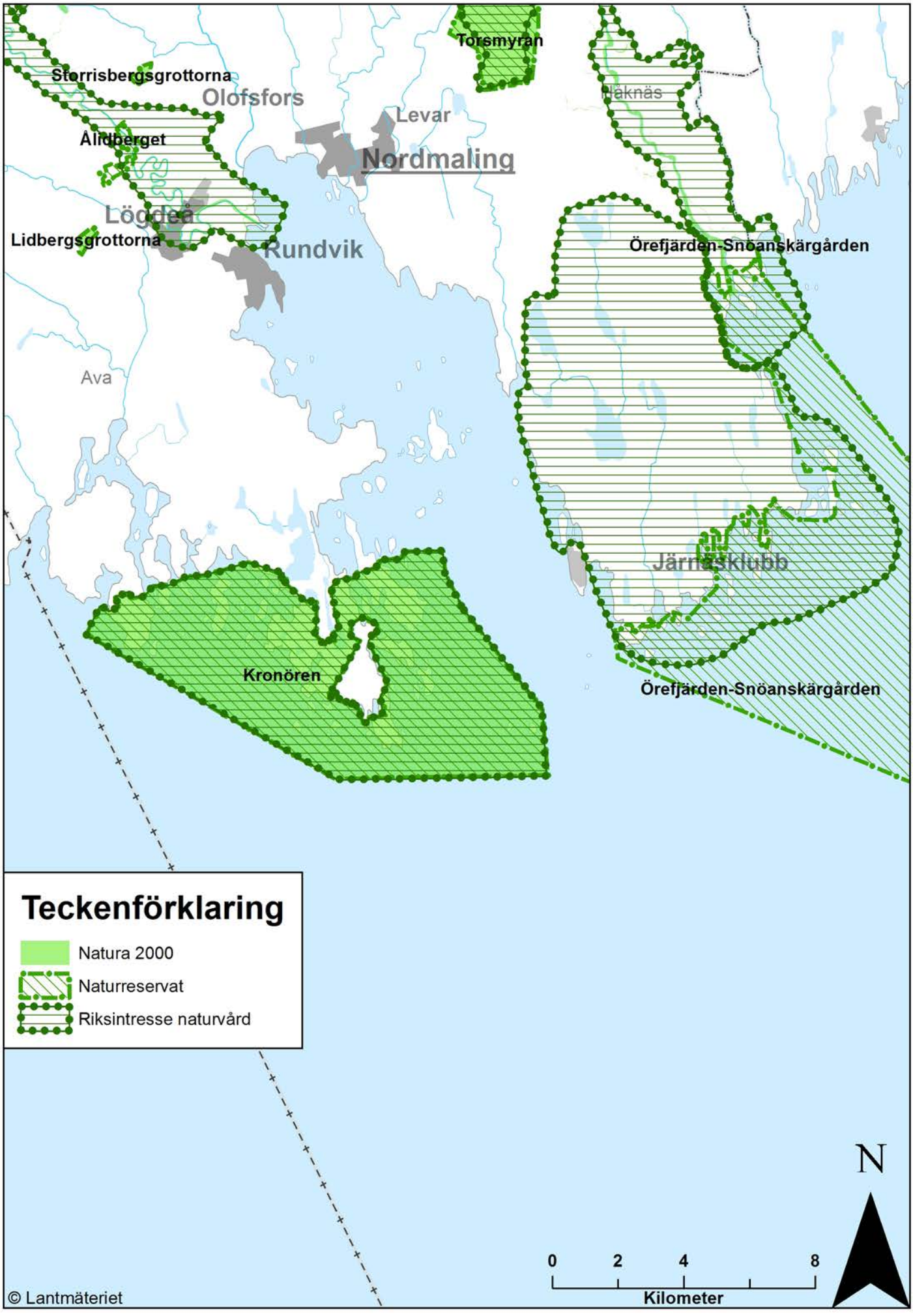

Värdekärnor natur

Under 2006-2007 så genomförde Enetjärn Natur AB en inventering av kusten på uppdrag av Nordmalings kommun. I inventeringen bedömdes naturvärden, friluftsvärden samt potential för framtida bebyggelse. Ett flertal av de områden som bedömdes ha potential för framtida bebyggelse ingår i kommunens tillägg till översiktsplanen för landsbygdsutveckling i strandnära lägen. De områden som bedömts ha höga natur-friluftslivs- eller rekreationsvärden redovisas i kartan nedan. Mer utförlig beskrivning av respektive område finns i rapporten *Nordmalings kust* som togs fram år 2007.

Skyddsvärda havsvikar

År 2000 genomförde länsstyrelsen i Västerbotten en inventering av vegetationen i grunda havsvikar i Nordmaling, Robertsfors och Umeå. Syftet med inventeringen var att peka ut och värdera särskilt skyddsvärda havsvikar för att bättre kunna hävda naturvärden mot andra värden. Det gäller särskilt vid exploatering för att kunna främja e långsiktigt hållbar utveckling. De vegetationsklädda havsvikarna är artrika och högproduktiva och är hemvist för såväl vattenväxter som smådjur. Flera av de arter som återfinns i vissa av havsvikarna är sällsynta eller till och med hotade. Ett exempel på en sådan art är kransalger. Vegetationsrika havsvikar utgör också viktiga lek- och uppväxtområden för fisk.

De vikar som redovisas i kartan nedan har efter att de inventerats bedömts vara särskilt skyddsvärda. Utförlig beskrivning av naturvärden finns i länsstyrelsens rapport *Grunda vegetationsklädda havsvikar - inventering i tre kommuner i Väserbottens län.*

Naturminnen

Ett särpräglat naturföremål får av länsstyrelsen eller kommunen förklaras som naturminne i enlighet med 7 kapitlet 10§ miljöbalken om det bedöms vara i behov av särskilt skydd eller vård. Skyddet omfattar även det område på marken som krävs för att bevara naturföremålet och ge det behövligt utrymme.

I Nordmalings kommun finns naturminnen vid Drivören i form av två gamla boträd för havsörn samt i Rönnholm i form av ett boträd för havsörn. För att kunna härbärgera örnbon krävs att träd har en platt och stark krona som bara kan bildas på tallar som är äldre än 150 år. Så gamla tallar är mycket ovanligt i skogarna i Västerbotten och boträden i Drivören och Rönnholm har därför mycket höga bevarandevärden.

Fågelliv

I kust- och havsområdet i Nordmalings finns ett rikt fågelliv med flera relativt sällsynta arter så som Grågås och Skräntrana. Många fågelarter har häckningsplatser i Kronören - Drivörens naturreservat och i Örefjärden och Snöanskärgårdens naturreservat.

Inom Kronören - Drivörens naturreservat återfinns även ett fågelskyddsområde på ön Lillbådan. Det innebär att det är förbjudet att under perioden 15 april till 15 augusti beträda Lillbådan eller komma närmare strandlinjen än 100 meter för att inte störa fågellivet på ön.

Strandskydd

Strandskydd gäller vid hav, insjöar och vattendrag och regleras i 7 kap. 13-18§§ miljöbalken Strandskyddet syftar till att säkra förutsättningarna för allmänhetens tillgång till strandområden samt till att bevara goda livsvillkor för djur och växter på land och i vatten.

Det generella strandskyddet omfattar en zon på 100 meter från strandkanten både på land och på vatten. Länssyrelsen har möjlighet att ta beslut om att utvidga strandskyddet upp till 300 meter. Syftet med en utvidgning är att långsiktigt trygga förutsättningarna för allemansrättslig tillgång till strandområden och för att bevara goda livsvillkor för djur- och växtliv. De områden där länsstyrelsen har beslutat att utvidga strandskydder redovisas i kartan nedan.

Naturvärden

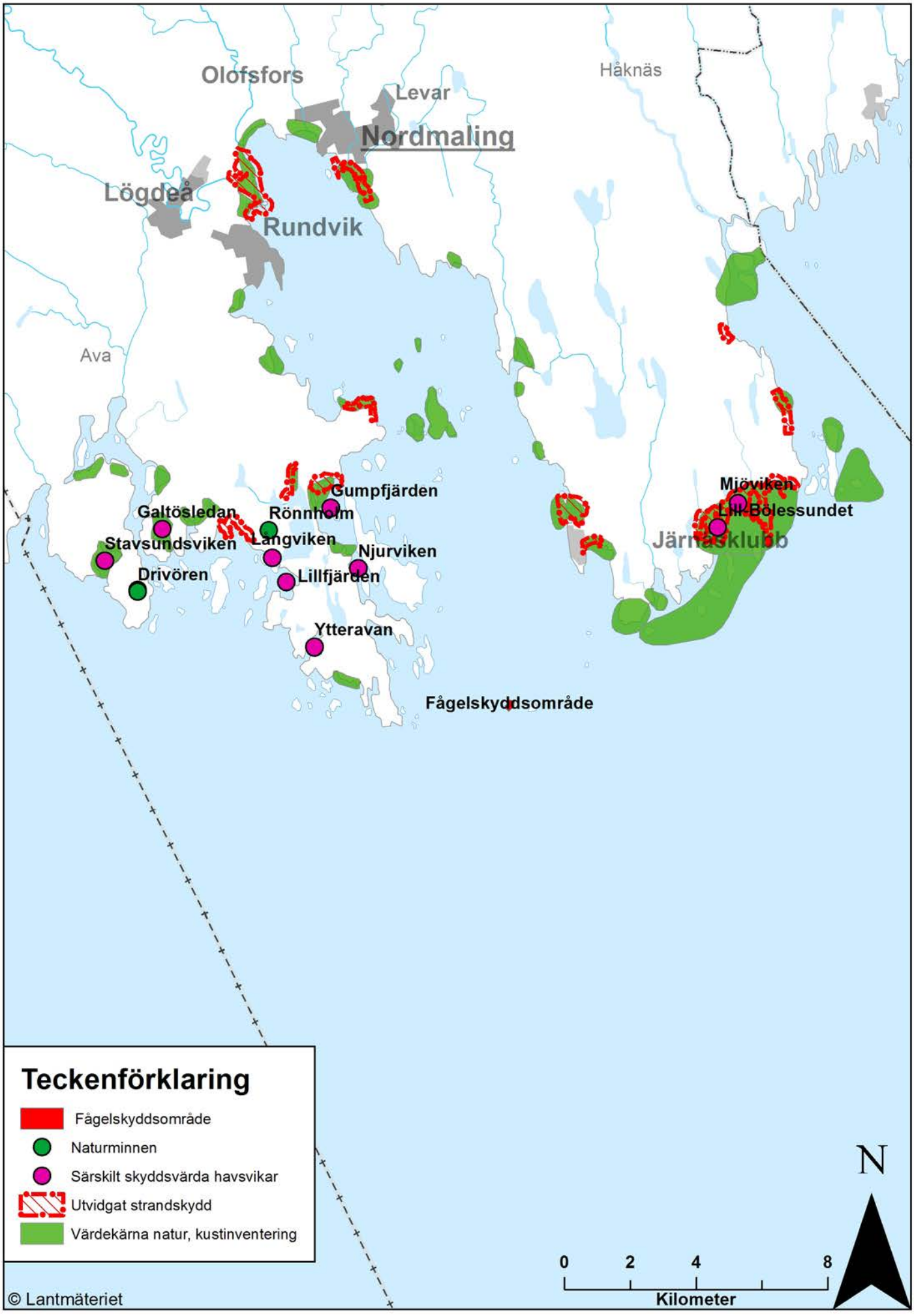

Fisk

Längs kusten och i havet i Nordmaling finns goda fiskemöjligheter. Bottenförhållandena med på sina håll riklig och tät vegetation gör att det bedöms finnas goda förutsättningar för fisk att reproducera sig. Även de många älvar, åar, avsnörda havsvikar och andra vattendrag som mynnar i havet utgör goda lekmiljöer för fisk.

Vattenstatus

Det finns miljökvalitetsnormer för havet i Nordmaling som beskriver vilkenkvalitet en vattenförekomst ska ha vid en viss tidpunkt. De miljökvalitetsnormer som finns idag beskriver vilken kvalitet som vattenförekomster ska ha uppnåt senast 2021. Vattenförekomsterna statusklassas kontinuerligt för att kunna fastställa miljökvalitetsnormer och för attk unna bedlma om statusen förbättras eller inte och om de uppsatta normerna kan nås.

Vid den senaste statusklassning bedömdes att det finns risk att miljökvalitetsnormerna för havet i Nordmalings kommun riskerar att inte kunna uppfyllas till år 2021.

Friluftsliv

Kust- och havsområdet i Nordmaling har höga friluftslivsvärden. Allmänt tillgängliga stränder och naturområden som kan nyttjas för rekreation är mycket värdefullt för såväl boende som för besökare och sommargäster i Nordmaling.

I Kronörens naturreserevat finns två vandringsleder, den ena sträcker sig runt Långroudden där det även finns en anlagd rastplats. Den andra vandringsleden löper ut till Rönnören och även finns en anlagd rastplats och ett väderskydd. I Örefjärden - Snöanskärgårdens naturreservat finns en vandringsled och anlagd rastplats vid Örstens badplats.

Fågellivet längs kusten och i naturreservaten är rikt med flera sällsynta arter och vilket gör Nordmaling till en attraktiv kommun för fågelintresserade. Längs kusten finns även flertalet stränder av varierande karaktär som erbjuder bad från både klipphällar, klappersten- och sandstränder.

Tillgängligheten till naturreservat, friluftslivsområden och stränder är god både från land och från vatten. Ett flertal allmänna vägar löper ut till kusten och havet varav vissa trafikeras av kollektivtrafik. Det innebär att det idag är möjligt att ta sig såväl till Järnäshalvön som till Kronören och Drivören med buss i linjetrafik eller beställningstrafik. Igenbommade enskilda vägar samt brist på parkeringsplatser och allmänt tillgängliga båtramper innebär dock att tillgängligheten till kusten och havet på sina håll har brister.

De områden som är värdefulla för friluftsliv och rekreation sammanfaller i stort med de områden som pekats ut som värdekärnor för natur, naturreservat samt områden av riksintresse för naturvården. Hela kusten bedöms vara intressant för utövande av friluftsliv och ska även i framtiden vara tillgänglig för allmänheten i enlighet med strandskyddsreglerna.

Kulturmiljövärden

I kust- och havsområdet finns flera kulturhistoriskt intressanta miljöer. Det finns även ett flertal fornlämningar såväl på land som i vattnet. I havet finns även flera farleder som är kulturhistoriskt intressanta som har använts för flottning och träindustri.

I Järnäsklubb, på Storklubben, finns en kulturhistoriskt intressant lotshamn och lotshus som uppfördes i början av 1900-talet och som sedan några år tillbaka fungerar som som vandrarhem. I klubbhamnen finns kokhus, sjöbodar och bryggor som uppförts i slutet av 1800-talet och början av 1900-talet.

Vid Brohällarna i Rundvik finns tre timrade fiskebodar som använts för övernattning av fiskare och som uppfördes i mitten av 1800-talet.

Såväl på land som i vatten finns fornlämningar. Fornlämningarna omfattar allt i från husgrunder, milstolpar och rösen till fartygsvrak och uppgifter om förlista fartyg.

Lotshuset på Storklubben, Järnäsklubb. Källa: Visit Umeå

Fiskebodar i Rundvik. Källa: Nordmalings naturguide och fälthandbok.

Kulturmiljöer och fornlämningar

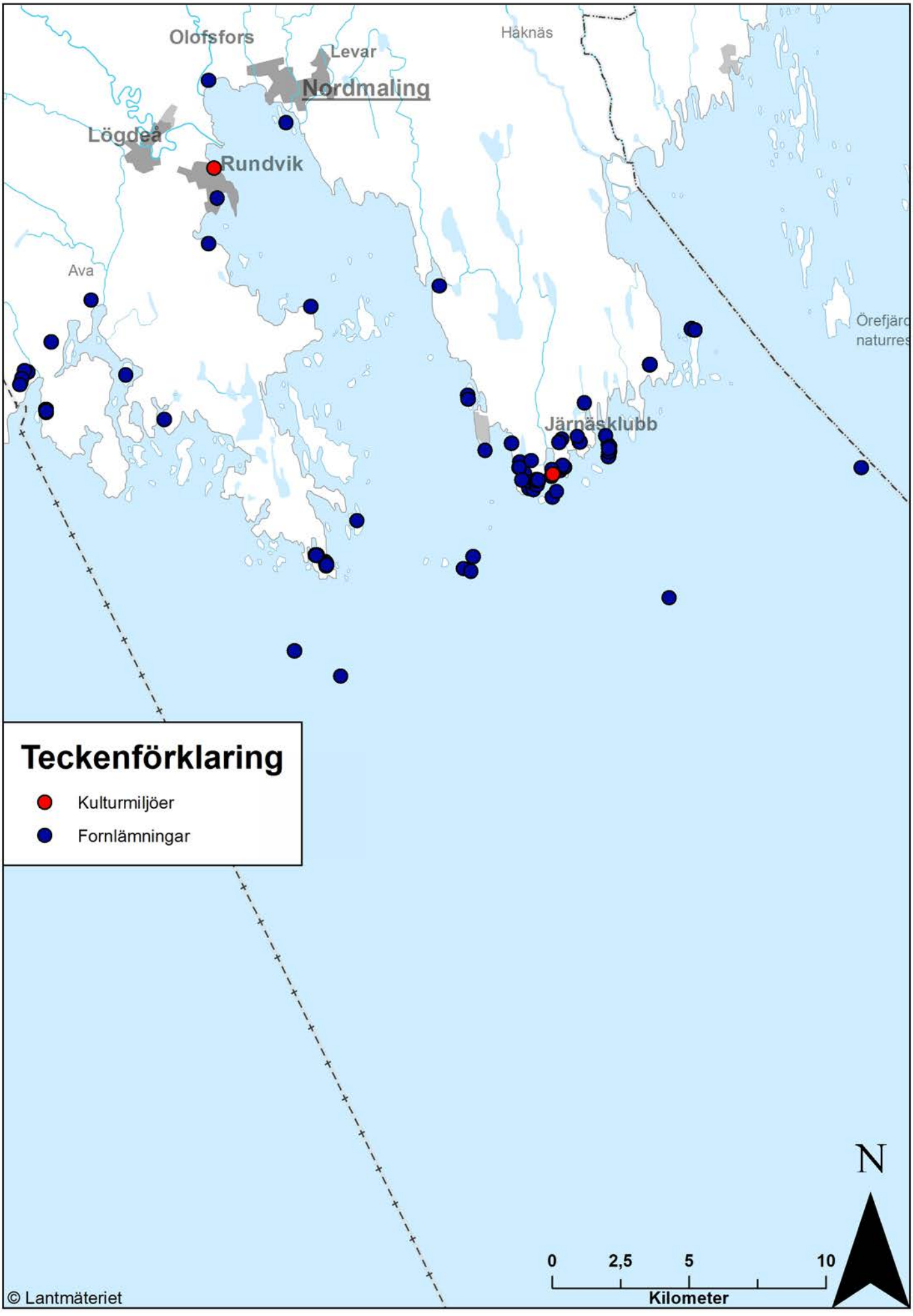

Natur- och kulturvärden och riksintressen

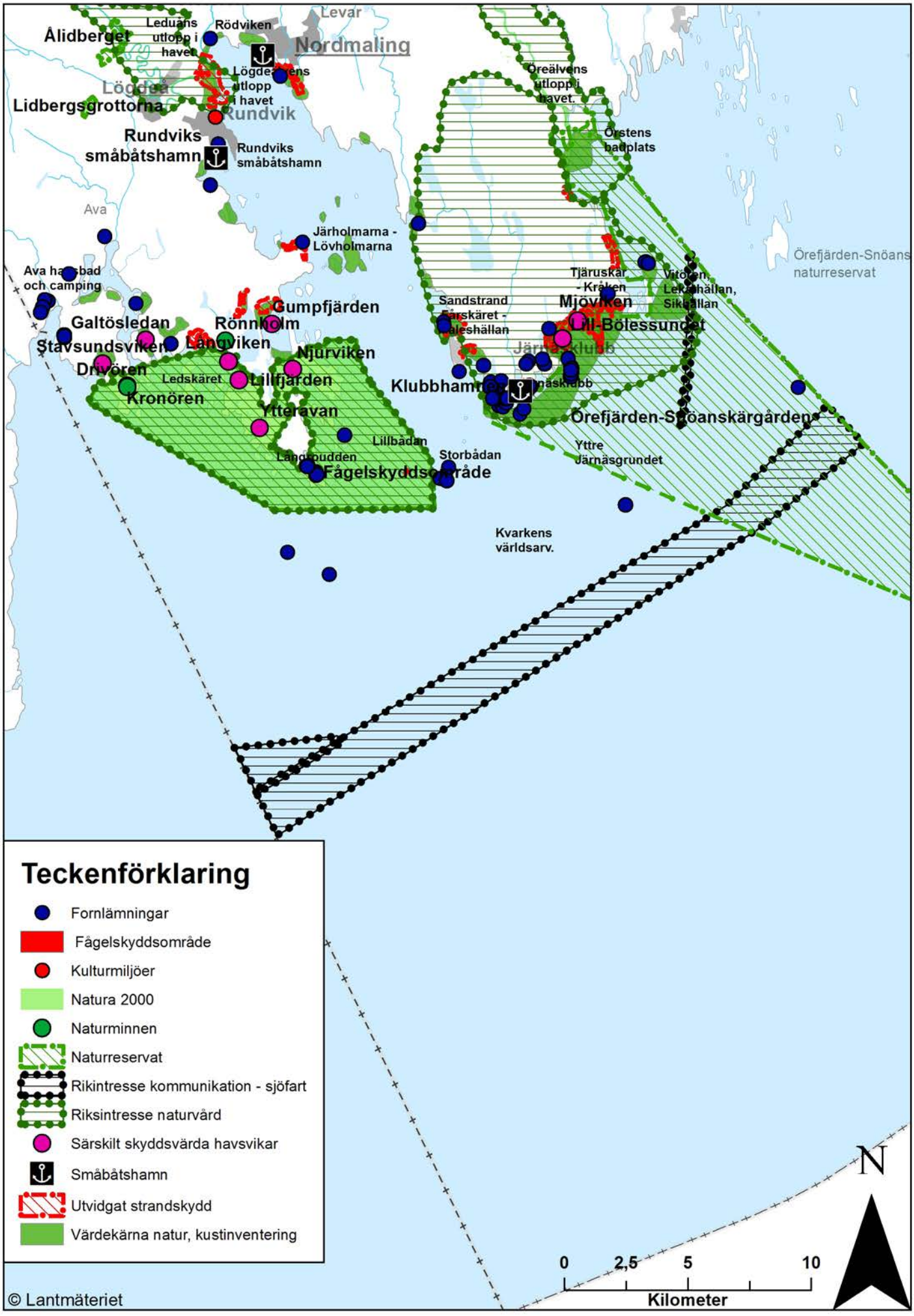

Vindkraft

Kommunen har i ett tillägg till översiktsplanen för vindkraft pekat ut ett område i Degerfjärden som lämpligt för uppförande av vindkraftverk. Anledningan är att vindförhållandena är goda och att det väster om området, vid Husum på Själnön redan finns en vindkraftspark. Det innebär att den vindkraftsparken skulle kunna byggas ut i Degerfjärden. I tillägget nämns dock att vindkraftens påverkan på fisk bör utredas i samband med exploatering.

Kustnära industrier

I Rundvik finns industriområde med ett flertal företag som bedriver verksamheter. De flesta företagen har kopplingar till skogsnäringen så som SCA Timber AB och Masonite Beams AB. Inom industriområdet i Rundvik finns även en hamn som drivs av SCA Timber AB och som nyttjas för transporter.

Vindkraftsområde

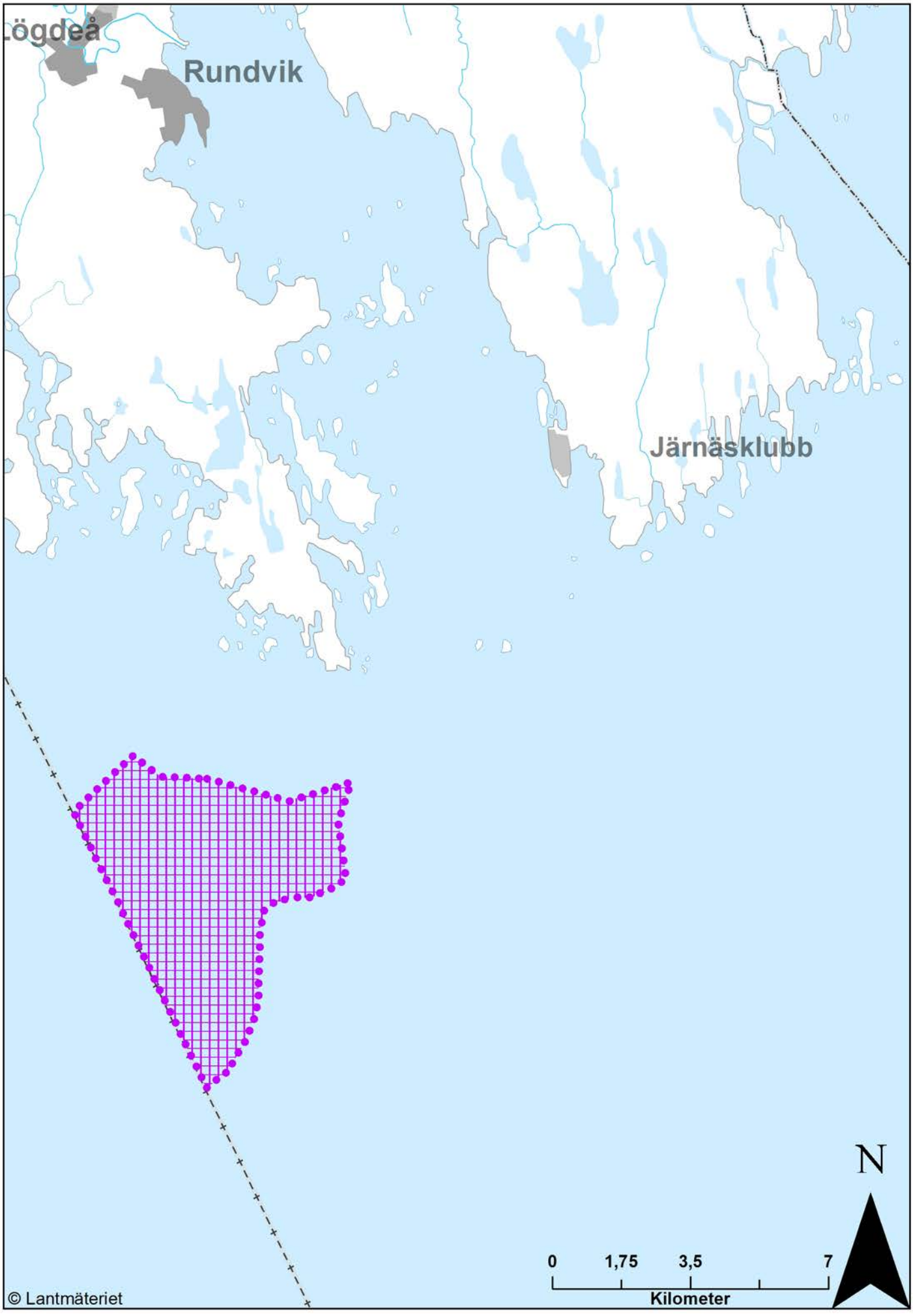

Workshop om utvecklingen av kusten i Nordmaling

I september 2016 gick kommunen ut med en inbjudan till föreningar, företagare och boende i kusten i Nordmalings kommun om att delta i en workshop kring den framtida utvecklingen av kusten och havet. Workshopen hade flera syften. Den skulle utgöra en del av kartläggningen av kvaliteter, värden och intressen i kust- och havsområdet. Den skulle också vara ett tillfälle att diskutera hur Nordmalings profil som kustkommun kan stärkas. Under workshopen formulerades därför förslag och önskningar om hur den framtida utvecklingen av kusten kan gå till och se ut.

15 personer hösammade inbjudan. Bland de 15 fanns politiker, företagare, företrädare får båtklubbar, samt boende och fastighetsägare i kustområdet i Nordmaling. Workshopen leddes av Carl Arnö från Tyréns. Även Sune Höglander, projektledare för Nordmalings kommun, och Anton Brännvall, samhällsplanerare på Tyréns, deltog i workshopen. Workshopen genomfördes i fem olika övningar. Resultaten från övningarna redovisas i sin helhet nedan.

Övning 1 - Kartläggning av kvaliteter och värden

Den första övningen gick ut på att deltagarna skulle formulera vilka kvaliteter och värden som finns längs kusten och i havet i Nordmaling idag. Deltagarna ombads att skriva ned de fem första sakerna som de kom att tänka på när de tänker på kusten.

Under övningen framkom att kusten i Nordmaling har höga natur- och upplevelsevärden. Deltagarna lyfte bland annat den goda tillgängligheten och närheten till kusten, de goda möjligheterna till friluftsliv, rekreation, bad och båtliv, det rika fisket och laxälvarna som mynnar i havet som särskilda kvaliteter. Särskilt värdefulla platser som exempelvis Långron, Järnäsklubb, Kronören och Ava havsbad pekades också ut.

Workshopdeltagare i arbete.

Övning 2 - Vad är unikt för Nordmaling?

I den andra övningen skulle deltagarna fundera över vilka unika kvaliteteter och värden som finns i kusten och havet i Nordmaling. Deltagarna ombads fundera över om det finns kvaliteter och värden som är unika för att det inte finns någon annanstans i kommunen, för att det inte finns någon annanstans längs Norrlandskusten eller om det till och med finns kvaliteter och värden som är världs- eller Sverigeunika.

Deltagarna pekade ut en mängd för kommunen unika badplatser, småbåtshamnar, öar och skär. Det framkom även att det finns platser i Nordmalings som är unika för Norrlandskusten så som exempelvis Lögdeälven och Öreälvens deltan och utlopp i havet samt Järnäsklubb och den geografiska närheten till världsarvet Kvarken. De unika platserna redovisas i en karta på nästa sida. Bokstäverna symboliserar om platserna är unika för kommnen (N) för Norrlandskusten (K) eller världs eller Sverigeunikt (V).

Övning 3 - Vad saknas i Nordmaling?

I den tredje övningen diskuterade gruppen vilka kvaliteter, aktiviteter eller verksamheter som inte finns i kusten och havet i Nordmaling idag. Syftet var att identifiera brister som skulle kunna innebära hinder för att Nordmaling ska kunna utveckla och stärka sin identitet som kustkommun.

Bland annat lyfte gruppen att det är alldeles för få som känner till de vackra och lättillgängliga miljöerna i kust- och havsområdet i Nordmaling. Marknadsföringen av kommunen i allmänhet och kusten i synnerhet ansågs vara bristfällig. Bristen på bostäder i attraktiva lägen, för få aktiviteter för barnfamiljer och en ordentlig gästhamn i närheten av Nordmalings centralort pekades också ut som hinder för att kunna stärka Nordmaling som kustkommun.

Övning 4 - Önskelista

I den fjärde övningen låg fokus på den framtida utvecklingen av havet, kusten och kommunen. Utifrån frågan om hur Nordmaling, kusten och havet ser ut om 20 år ombads deltagarna formulera önskescenarier och framtidsbilder.

Många av deltagarna hoppades att Nordmaling i framtiden ska öka sin befolkning och vara en kommun med en levande landsbygd. För att nå dit måste flera saker ske. Exempelvis nämndes jantelagen som ett hinder för utvecklingen, ett bättre samarbetsklimat och bättre marknadsföring av kommunen efterlystes också. Förhoppningarna var även höga på att företagandet kommer att blomstra och ta fart att besöksnäringen ska växa och skapa många nya jobb. Många hoppades även att fler kommer att ges möjlighet att bygga vid kusten och att vägar och infrastruktur kommer att rustas upp. Att ge plats för fler båtar i bättre och utbyggda hamnar var också något som deltagarna hopppades skulle kunna åstadkommas.

Övning 5 - Åtgärdspaket

I den femte och avslutande övningen funderade deltagarna kring vad som skulle behöva göras för att förverkliga de framtidsbilder och önskescenarier som formulerades i övning 4. Tillsammans tog gruppen fram förslag till åtgärder och insatser. Dessa placerades sedan in på en skala utifrån om de ansågs vara enkla eller svåra , respektive billiga eller dyra att genomföra. Övningen avslutades med att alla deltagarna fick prioritera åtgärder genom att fördela fem ”poäng” till de åtgärder de tyckte var viktigast.

Satsningar på att marknadsföra kommunen var en av åtgärderna som prioriterades högst av deltagarna och ansågs vara relativt enkelt att genomföra men ganska dyrt. Satsningar på att utveckla turistnäringen och infrastrukturen i kommunen prioriterades också högt av deltagarna. Det bedömdes kunna bli dyrt men ansågs dock inte vara så svårt. Att bygga fler bostäder i centrala Nordmaling och utveckla områden runt Notholmen var även det högt prioriterat, det ansågs inte behöva vara särskilt svårt men dock dyrt.

Något som ansågs vara billigt men svårt och som flera av deltagarna tyckte skulle prioriteras var att försöka nå långsiktig politisk enighet om utvecklingen av kommunen. Även ändrade förutsättningar för strandnära bebyggelse sågs som en billig men svår åtgärd som många tyckte borde prioriteras.

Redovisning av resultat på workshopen.

Vad är unikt för Nordmaling?

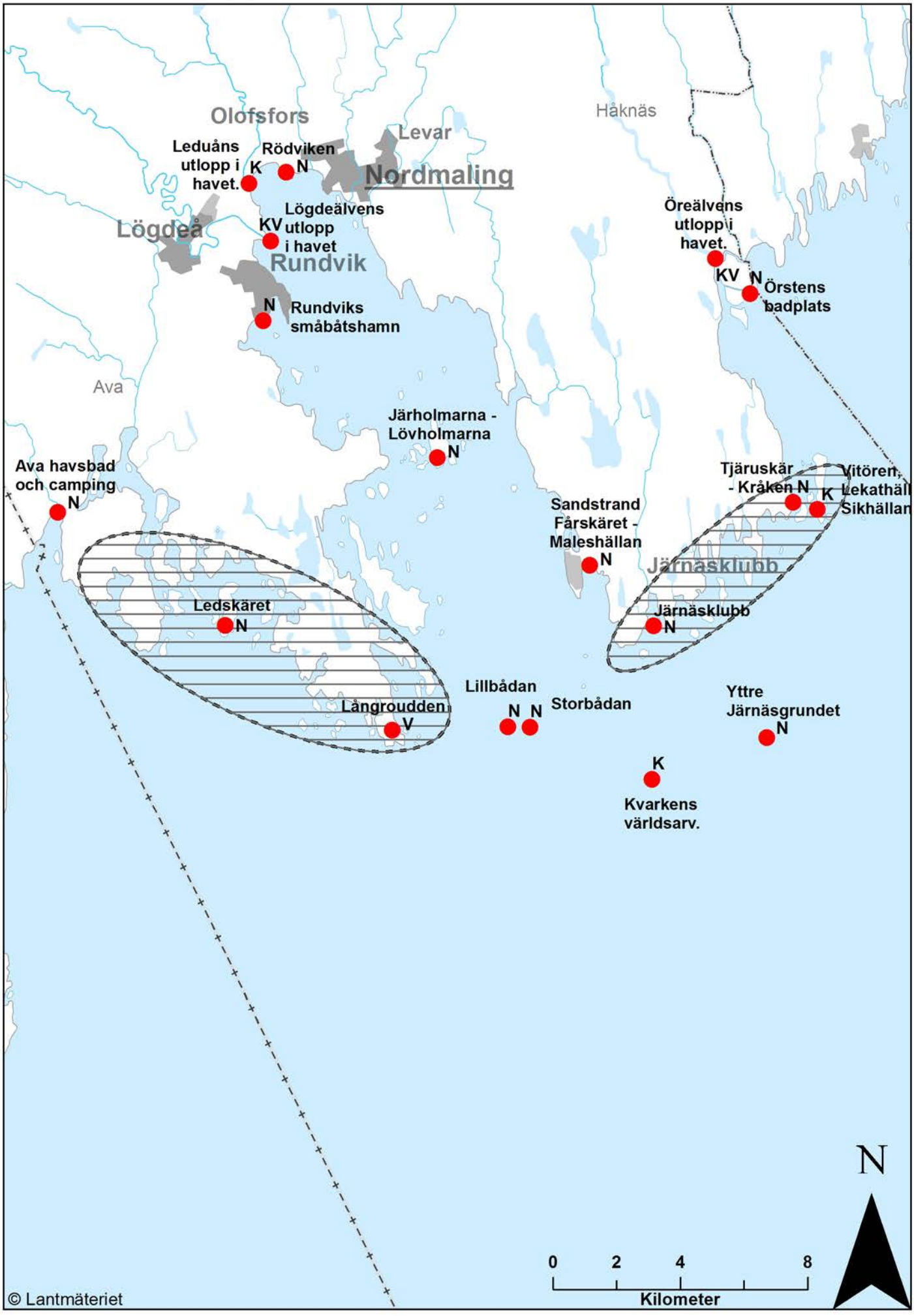

Resultat från workshop

En del av det som lyftes fram som viktigt för den framtida utvecklingen under workshopen finns det möjligheter att genomföra redan idag. Det gäller exempelvis möjligheten att bygga i kusten där kommunen har pekat ut områden för landsbygdsutveckling i strandnära lägen där dispenser från strandskyddsbestämmelserna kan lämnas. Det finns även ett flertal områden i kusten som redan idag är detaljplanerade och där det kan finnas outnyttjade byggrätter.

Många av de platser som av deltagarna pekades ut som unika och värdefulla är redan idag tillgängliga för allmänheten och är skyddade som naturreservat, Natura 2000 eller utpekade som områden av riksintresse. Workshopen stärker bilden av att det är viktigt att fortsatt värna och hävda allmänna intressen och naturvärden i kusten. Detsamma gäller allmänhetens tillgänglighet och möjlighet till rekreation och utövande av friluftsliv i kusten och havet.

Annat är svårare för kommunen att på kort sikt påverka. Det gäller exempelvis förändringar av strandskyddslagstiftningen och möjligheten att resa med taxi på kvällar och helger. Dock kan utveckling av besöksanläggningar i kusten samt fler boende skapa underlag och efterfrågan för taxi att trafikera kusten även kvällar och helger. Vad gäller strandskyddslagstiftningen kan kommunen bli bättre på att kommunicera till allmänheten att det redan idag finns möjligheter att bygga i strandnära lägen vilket kan påverka människors attityder till lagstiftningen. Huruvida ändringar av lagstiftningen bör genomföras eller inte tas inte ställning till i denna rapport.

För att utveckla besöknäringen krävs att flera aktörer samverkar varav. Kommunen kan i översiktsplanen peka ut platser och områden som kan utvecklas för besöksanläggningar samt ta initativ till exempelvis programarbete eller detaljplanering som skapar förutsättningar för privata intressen att utveckla utpekade områden. För att genomföra åtgärder som kan utveckla besöksmål krävs dock investeringar och aktiviteter från privata företag eller byggherrar.

Det som kan utgöra ett hinder för att bedriva utvecklingsarbete är att det saknas gemensamma visioner och mål att samlas kring. Deltagarna på workshopen efterlyfte politisk enighet kring utvecklingen av kommunen vilket de menade inte behöver kosta särskilt mycket och bör prioriteras högt. Kommunen med politiker och tjänstepersoner bör ta initiativ till att tillsammans med medborgare, företag och föreningar formulera mål för den framtida utvecklingen samt prioriteringar av åtgärder och insatser.

MÅL OCH STRATEGIER

Inledning

Nedan redovisas förslag på strategier för den fysiska planeringen och kusten och havets framtida användning och utveckling. Fokus för strategierna är att skapa förutsättningar för att på ett övergripande plan bidra till utvecklingen av Nordmalings kommun.

Detta fokus ska inte tolkas som att kommunen inte anser att det är viktigt att hävda allmänna intressen och bevara natur- och landskapsvärden. De allmänna intressena och natur- och landskapsvärdena i kusten och havet har tidigare uppmärksammats och omfattas av olika typer av skydd.

Övergripande mål

Ett övergripande mål för Nordmalings kommun är att befolkningen ska öka och uppgå till 10 000 invånare år 2050. I arbetet med att nå detta mål är både kusten och havet mycket betydelsefulla. Kusten är en viktig attraktivitetsfaktor både vad gäller möjligheterna till utövande av friluftsliv och rekreation och vad gäller möjligheten att erbjuda människor attraktiva och varierade boendemiljöer. I kusten finns även potential att utveckla aktiviteter kopplade till besöksnäringen vilket stärker arbetsmarknaden i kommunen och gör den mer intressant för besökare.

Nordmaling ska i sitt utvecklingsarbete göra kusten och havet till en tydligare del av kommunens identitet och karaktär. Utvecklingen av kusten och havet ska ske på ett långsiktigt hållbar sätt med hänsyn till natur- och kulturvärden. Exploatering ska inte försämra förutsättningarna för ett friskt hav med god vattenkvalitet. Utveckling, hänsyn och bevarande ska gå hand i hand för att inte äventyra de natur- och landskapsvärden som finns i kusten och havet.

Förslag till strategier

Under kartläggningen av värden, intressen och anspråk har inte några större konflikter eller nya anspråk identifierats jämfört med pågående mark- och vattenanvändning. Det finns möjlighet att redan idag utveckla exempelvis bostäder utifrån befintliga detaljplaner och tillägg till översiktsplanen. I strategierna nedan ges förslag på utvecklingsarbete och behov av ytterligare planering som kan bidra till att förverkliga vad som föreslås i detaljplaner och översiktsplaner.

Utveckla Nordmalings karaktär som kustnära samhälle

Kopplingen mellan Nordmalings centralort och kusten och havet är idag svag. I Nordmalings centralort finns det inte mycket som skvallrar om närheten till havet. För att stärka Nordmalings identitet och karaktär som kustkommun bör kommunen därför prioritera att stärka centralortens koppling till havet. I det arbetet bör utvecklingen av Notholmen prioriteras. Notholmen har ett attraktivt läge i utkanten av Nordmalings centralort med närhet till handel, service, kommunikationer och kollektivtrafik. Området bör kunna exploatersa för såväl bostäder, café, restaurangverksamhet och gästhamn. Även utveckling av gång- och cykelväg sammanlänkar området och stärker kopplingen till Nordmalings centrum.

Utveckling av Notholmen ska prioriteras i den kommunens fysiska planering och ett utvecklingsprogram för området bör utarbetas. Arbetet med programmet bör involvera allmänheten, föreningar som exempelvis båtklubbar, näringsliv och potentiella intressenter som kan tänka sig att exploatera i området. Programmet bör även behandla riktlinjer för vilka olika funktioner som ska finnas i området, bebyggelsens framtida omfattning, gestaltning och utformning av allmänna platser.

Utveckla attraktiva boendemiljöer vid kusten

Som redovisas ovan så finns både detaljplaner och LIS-områden där det kan finnas möjligheter att exploatera. Kommunen bör inventera de områden i kusten som omfattas av detaljplaner för att utröna om det finns mark som är möjlig att bebygga. Om det finns mark för bostadsändamål inom detaljplanerade områden som ännu inte är bebyggda bör kommunen kontakta markägare för att undersöka om det finns intressa av att sälja marken.

Även de områden som pekats ut som områden för landsbygdsutveckling i strandnära lägen (LIS-områden) bör inventeras och intresse bland markägare att exploatera och inleda detaljplanering bör undersökas. Kommunen bör även överväga om mark inom LIS-områden ska förvärvas för att få rådighet över marken och lättare kunna inleda detaljplanering i syfte att kunna erbjuda tomter för nybyggnation.

Efter att inventering har genomförts bör kommunen sammanställa informations- och marknadsföringsmaterial som kan kommuniceras via kommunens hemsida och i andra sammanhang och i andra kanaler som kommunen har tillgång till. Materialet bör innehålla information om var det finns byggbar mark, vad som för byggas, hur processen för att bygga går till med bygglovsansökan, lantmäteriförrättningar, anläggande av avlopp och annan praktisk information.

Utveckla besöksnäringen vid kusten

Den vackra och unika kustmiljön i Nordmaling har stor potential att utvecklas för besöksändamål och näringar kopplade till besöksnäringen. Nordmalings kommun har, förutom Notholmen, valt att uppmärksamma två geografiska områden samt behov av utredningar som bör prioriteras i det framtida arbetet med att utveckla besöksnäringen. För att åstadkomma en positiv utveckling krävs samverkan och samarbete mellan kommun, länsstyrelse och privata aktörer.

Järnäsklubb

Hamnen i Järnäsklubb bör utvecklas för att kunna ta emot fler besökare. Även bebyggelse bör kunna utvecklas, både i form av stugor för uthyrning men också för fritidsboende och permanentboende. Hamnen är idag relativt djup varför muddring inte bedöms vara nödvändigt. Järnäsklubb är en kulturhistoriskt intressant miljö och det är därför viktigt att utveckling sker med omsorg om kulturmiljövärden.

Kommunen tog 2008 fram ett planprogram för Järnäsklubb. Syftet med programmet var att klargöra områdets förutsättningar för ny bebyggelse samt möjligheter och hinder för fortsatt planering. Arbetet med att utreda möjligheterna att utveckla Järnäsklubb bör återupptas och allmänhet, näringsidkare och föreningar bör involveras. Programarbetet bör nu även syfta till att utreda möjligheter och hinder för utveckling av hamnen som besöksanläggning.

Exempel på fritidshusbebyggelse i form av sjöbodar i hamnmiljö i Kängsön i Luleå kommun.
Foto: Katarina Söderberg

Kråken - Tjäruskär

Även Kråken - Tjäruskär har potential att utvecklas för besöksnäringen. Redan i dags finns restaurangverksamhet under sommaren. Hamnen kan utvecklas för att kunna ta emot besökare. Sikhällan och Lekathällan som är utpekade som LIS-områden återfinns i närheten. Exploatering på Sikhällan och Lekathällan kan stärka underlaget för kommerisell service i Kråken - Tjäruskär vilket talar för utveckling av området. Kommunen bör undersöka om det finns intresse från byaförening eller företagare att utveckla Kråken-Tjäruskär för besöksnäringen.

Muddring

Behov och intresse av muddring i uppgrundande havsvikar bör kartläggas. Detta för att eventuell muddring ska kunna samordnas och begränsas till ett färre antal platser. Vid kartläggning av behov kan eventuella konflikter mellan muddringsbehov och behovet av att värna känsliga och skyddsvärda miljöer för växt- och djurlivet identifieras.

Kommunen kan åta sig rollen som initativtagare till en kartläggning. Eventuella muddringsförtag som resulterar av en sådan kartläggning hanteras dock och bekostas av de enskilda fastighetsägare eller föreningar som önskar få muddring genomförd. Muddring kräver tillstånd för vattenverksamhet.

Utveckla friluftslivet och värna värdefull natur vid kusten och i havet

Värdefull natur

Utveckling, bevarande och hänsyn till natur- och landskapsvärden och allmänna intressen ska gå hand i hand i kust- och havsområdet i Nordmalings kommun. Naturreservat, områden av riksintresse för naturvården, och värdekärnor i kusten i Nordmaling är unika miljöer som är intressanta ur flera olika aspekter. De uppvisar sällsynta naturtyper så som exempelvis landhöjningsskogar, drumlinlandskap, strandängar och klapperstensfält. De är hemvist åt fåglar varav flera mer sällsynta arter och är även viktiga som lekområden för fiskar. De kan även uppvisa intressanta kulturhistoriska lämningar och miljöer så som kompassrosor, stenrösen, fyrar, hamnar och farleder. Områden med värdefull natur och goda förutsättningar för växt och djurliv har ett värde i sig men är också för såväl invånare i Nordmaling som för besökare. Åtgärder som kan stärka tillgängligheten till värdefulla naturområde och som kan göra att fler upptäcker dem bör därför prioriteras i kommunens framtida utvecklingsarbete. Om fler ges möjlighet att vistas i och ta del av värdefulla naturområdet på ett hållbart sätt så kan även viljan att skydda och bevara dem för framtida generationer öka. De områden som redan idag är skyddade som naturreservat bör även fortsättningsvis skyddas. Även inom områden av riksintresse bör stor hänsyn tas till naturvärden vid framtida exploatering och utveckling.

Stärk tillgängligheten till Kronören - Drivörens naturreservat

I Kronören - Drivören bör kommunen verka för att utveckla möjligheterna att utöva friluftsliv. Detta genom att pröva om det finns möjlighet att anlägga fler och längre sammanhängande vandringsleder Vandringslederna bör kunna sträcka sig även över marina miljöer och mellan öar belägna nära fastlandet. Möjligheten att placera ut roddbåtar för att kunna transportera sig mellan öar belägna nära fastlandet bör därför undersökas. Det skulle tillgängliggöra naturreservatet och den marina miljön även för de som inte har tillgång till egen fritidsbåt.

I anslutning till vandringsleder bör även kunna anläggas fler rastplatser än vad som finns idag och det bör prövas om det är möjligt att uppföra fler enklare väderskydd. Även möjligheten att uppföra en eller ett par enklare övernattningsstugor som kan nyttjas av allmänheten bör prövas utifrån strandskyddslagstiftningen. I anslutning till övernattningsstugorna bör det även prövas om det kan finnas möjlighet att uppföra enklare bastustugor.

Ovanstående åtgärder skulle stärka allmänhetens tillgänglighet och möjligheter att vistas och uppleva de unika miljöer som finns i Kronören - Drivörens naturreservat. Det är viktigt att alla eventuella åtgärder sker med hänsyn till de höga natur- och landskapsvärden som finns i naturreservatet. Kommunen bör föra en dialog med länsstyrelsen för att undersöka om det finns möjlighet att genomföra den typ av åtgärder som föreslås ovan och vilka möjligheter till finansiering av de föreslagna åtgärderna som finns.

Exempel på övernattningsstuga och väderskydd som är tillgängliga för allmänheten i Jämtgavelns naturreservat i Västernorrlands län. Källa: Länsstyrelsen i Västernorrland.

Miljöarbete

För att åstadkomma en långsiktigt hållbar utveckling krävs samverkan och samarbete mellan stat och kommuner. Det finns idag flera hot mot naturvärden, biologisk mångfald, livsmiljöer för växt och djurliv och ekosystem i kust- och havsområdet i Nordmaling som inte känner nations- eller kommungränser. Det kan exempelvis handla om att identifiera miljöhot, arbeta med att åtgärda förorenade områden eller vägledning och stöd från när åtgärder och insatser för att förbättra exempelvis vattenkvaliteten i havet planeras, prioriteras och genomförs eller när konsekvenser av exploatering ska bedömas.

Kommunen genomför kontinuerligt inventering av enskilda avloppsanläggningar för att säkerställa att de inte bidrar till övergödning eller spridning av smittor. Inventeringen påbörjades 2015 och omfattar hela kommunen och beräknas pågå under en 10-års period. Inventeringen påbörjas i kusten och fortsätter successivt inåt landet. Om det finns brister i de enskilda avloppen så kommer kommunen att förelägga fastighetsägare att avloppsanläggningen inte får användas. Arbetet med att inventera enskilda avlopp är viktigt för att förbättra vattenkvaliteten i havet vilket förbättrar förutsättningarna att uppfylla miljökvalitetsnormer. Vid framtida exploatering i kustområdet är det mycket viktigt att avlopp anläggs så att negativ påverkan på vattenförekomster kan undvikas.

Sportiske

Nordmaling är en attraktiv kommun för sportfiskare. Sportfiske bedrivs framför allt i älvdalarna i anslutning till Öre och Lögde älvar. Även kusten är dock populär för fiske. God tillgänglighet till kust och stränder är därför viktigt även för utövande av sportfiske.

Förslag till hur kusten och havet kan behandlas i översiktsplanen

Natur- och friluftsliv

I de områden som bedömts ha höga naturvärden och som redovisas ovan bör natur- och landskapsvärden vara överordnade andra värden. Dessa områden föreslås i översiktsplanen ges användningsbeteckningen natur I dessa områden ska det dock vara tillåtet att utföra den typ av åtgärder som beskrivs ovan och som kan stärka allmänhetens tillgänglighet till områdena. Det kan exempelvis handla om anläggande av rastplatser, väderskydd, övernattningsstugor eller vandringsleder. Det kan också röra sig om åtgärder för att förbättra funktionen på vägar eller som förbättrar möjligheterna till parkering.

Bostäder

De områden som pekats ut i tillägget till översiktsplanen för landsbygdsutveckling i strandnära lägen (LIS-områden) ska även i framtiden vara möjliga att bebygga. Tillägget antogs så sent som 2013 och bedöms vara aktuellt. Exploatering för fritidshus eller bostadsändamål kan i dessa områden bidra till utveckling av landsbygden varför det ska kunna betraktas som ytterligare ett skäl till dispens från strandskyddsreglerna. De områden som pekats ut som LIS-områden föreslås i översiktsplanen pekas ut som utvecklingsområden för bostäder.

I den kustinventering som genomfördes av Enetjärn natur 2006-2007 så pekades flera områden ut som kunde vara lämpliga för bebyggelse. I översiktsplanen föreslås fyra av de områden som ingick i kustinventeringen pekas ut som framtida utredningsområden för bebyggelse. Dessa områden har bedömts ha låga naturvärden och ligger i anslutning till infrastruktur och kollektivtrafik varför de kan vara lämpliga för exploatering. Vid aktualisering av kommunens tillägg till översikstplanen för landsbygdsutveckling i strandnära lägen bör det därför utredas om dessa områden kan vara lämpliga för bebyggelse.

Notholmen föreslås ges användningen bostäder och besöksanläggning i översiktsplanen.

Utvecklingsområde för besöksnäringen

Järnäsklubb och Kråke-Tjäruskär föreslås ges användningen utvecklingsområde för besöksnäringen i översiktsplanen. Inom områdena ska det vara möjligt att utveckla anläggningar och bebyggelse för besöksändamål. Det kan exempelvis handla om övernattningsstugor, servicehus, restaurang och café eller gästhamn.

Hamnar

Småbåtshamnen i Rundvik föreslås i översiktsplanen ges användningen hamn. Hamnen som återfinns inom industriområde i Rundvik och som drivs av SCA Timber AB återfinns inom område som i översiktsplanen föreslås ges användningen industri och verksamheter med en precisering om att området även får användas för hamnverksamhet.

Vattenområde

Den öppna havsytan i Nordmaling föreslås i översiktsplanen ges användningen vattenområde. Det innebär att karaktären av öppet vatten ska bevaras.

BILAGA: SAMMANSTÄLLNING AV WORKSHOP

NORDMALINGS KOMMUN

Projektledare: Sune Höglander, samhällsbyggnadschef Nordmalings kommun
Konsult: Tyréns AB
Foton: Nordmalings kommun där inte annat anges
Allmänt kartmaterial: © Lantmäteriet 2016

Detta projekt har medfinansierats genom statligt stöd i form av KOMPIS-bidrag från Havs- och vattenmyndigheten förmedlade av länsstyrelsen i Västerbottens län.

Havs och Vatten myndigheten

Länsstyrelsen Västerbotten

NORDMALINGS KOMMUN

Workshop om utvecklingen av kusten i Nordmaling

I september 2016 gick kommunen ut med en inbjudan till föreningar, företagare och boende i kusten i Nordmalings kommun om att delta i en workshop kring den framtida utvecklingen av kusten och havet. Workshopen hade flera syften. Den skulle utgöra en del av kartläggningen av kvaliteter, värden och intressen i kust- och havsområdet. Den skulle också vara ett tillfälle att diskutera hur Nordmalings profil som kustkommun kan stärkas. Under workshopen formulerades därför förslag och önskningar om hur den framtida utvecklingen av kusten kan gå till och se ut.

15 personer hösammade inbjudan. Bland de 15 fanns politiker, företagare, företrädare får båtklubbar, samt boende och fastighetsägare i kustområdet i Nordmaling. Workshopen leddes av Carl Arnö från Tyréns. Även Sune Höglander, projektledare för Nordmalings kommun, och Anton Brännvall, samhällsplanerare på Tyréns, deltog i workshopen. Workshopen genomfördes i fem olika övningar. Resultaten från övningarna redovisas i sin helhet nedan.

Övning 1 - Kartläggning av kvaliteter och värden

Den första övningen gick ut på att deltagarna skulle formulera vilka kvaliteter och värden som finns längs kusten och i havet i Nordmaling idag. Deltagarna ombads att skriva ned de fem första sakerna som de kom att tänka på när de tänker på kusten. Resultaten redovisas grupperat nedan.

Övergripande	Värdefulla platser	Aktiviteter/funktioner
• Lång kuststräcka • Laxälvar • Lättillgänglig skärgård • Möjlighet till turism vid stränder och älvar • Gott om obebyggd mark som nyinflyttade kan bygga på • Fri närhet till vatten • Spännande, rik skärgård med många öar • Fina utflyktsmål med båt • Intressanta fågelarter och rikt djurliv • Strövområden • Gammelskog • Vackert älvslandskap • Vackert klipplandskap • Kulturmiljöer • Levande byar • Friluftsområden • Föreningsliv • Skogen och naturen • Närheten till havet och mellan havet och tätorterna	• Järnäsklubb • Notholmen • Rödviken • Rundviks småbåtshamn • Olofsfors • Ava • Långron • Tjäruskär • Stranden i Örsten • Badstränder • Långroudden • Nordmalingsfjärden • Småbåtshamnar • Badvikar med mjuk sand	• Restauranger vid vattnet i Järnsäklubb och Kråken - Tjäruskär • Bra fiske och fina fiskevatten • Skärgårdskaffe i Järnäs • Bra vägar till Järnäs och Långron • Vandringsleder • Möjlighet till rikt och aktivt båtliv

Övning 2 - Vad är unikt för Nordmaling?

I den andra övningen skulle deltagarna fundera över vilka unika kvaliteteter och värden som fins i kusten och havet i Nordmaling. Deltagarna ombads fundera över om det finns kvaliteter och värden som är unika för att det inte finns någon annanstans i kommunen, för att det inte finns någon annanstans längs Norrlandskusten eller om det till och med finns kvaliteter och värden som är världs- eller Sverigeunika.

De unika kvaliteterna och värdena redovisas i tabell nedan och i karta på nästa sida. Bokstäverna symboliserar om platserna är unika för kommnen (N) för Norrlandskusten (K) eller om de är världs eller Sverigeunika (V).

Unikt för att det inte finns någon annastans i kommunen (N)	**Unikt för att det inte finns någon annastans längs Norrlandskusten (K)**	**Världsunikt eller Sverigeunikt (V)**
• Järnäsudden • Rundviks småbåtshamn • Rödviken • Järholmarna - Lövholmarna • Ledskäret • Ava havsbad och camping • Tjäruskär - Kråken • Sandstranden på Fårskäret - Maleshällan • Örstens badplats • Storbådan och Lillbådan	• Närheten till världsarvet Kvarken • Lögdeälvens, Öreälvens och Leduåns delta och utlopp i havet • Järnäsklubb • Vitören, Lekatthällan och Sikhällan	• Sällsynta fågelarter på Kronören • Olofsfors bruk • Öre älv • Lögde älv • Långroudden

Workshopdeltagare i arbete.

Vad är unikt för Nordmaling?

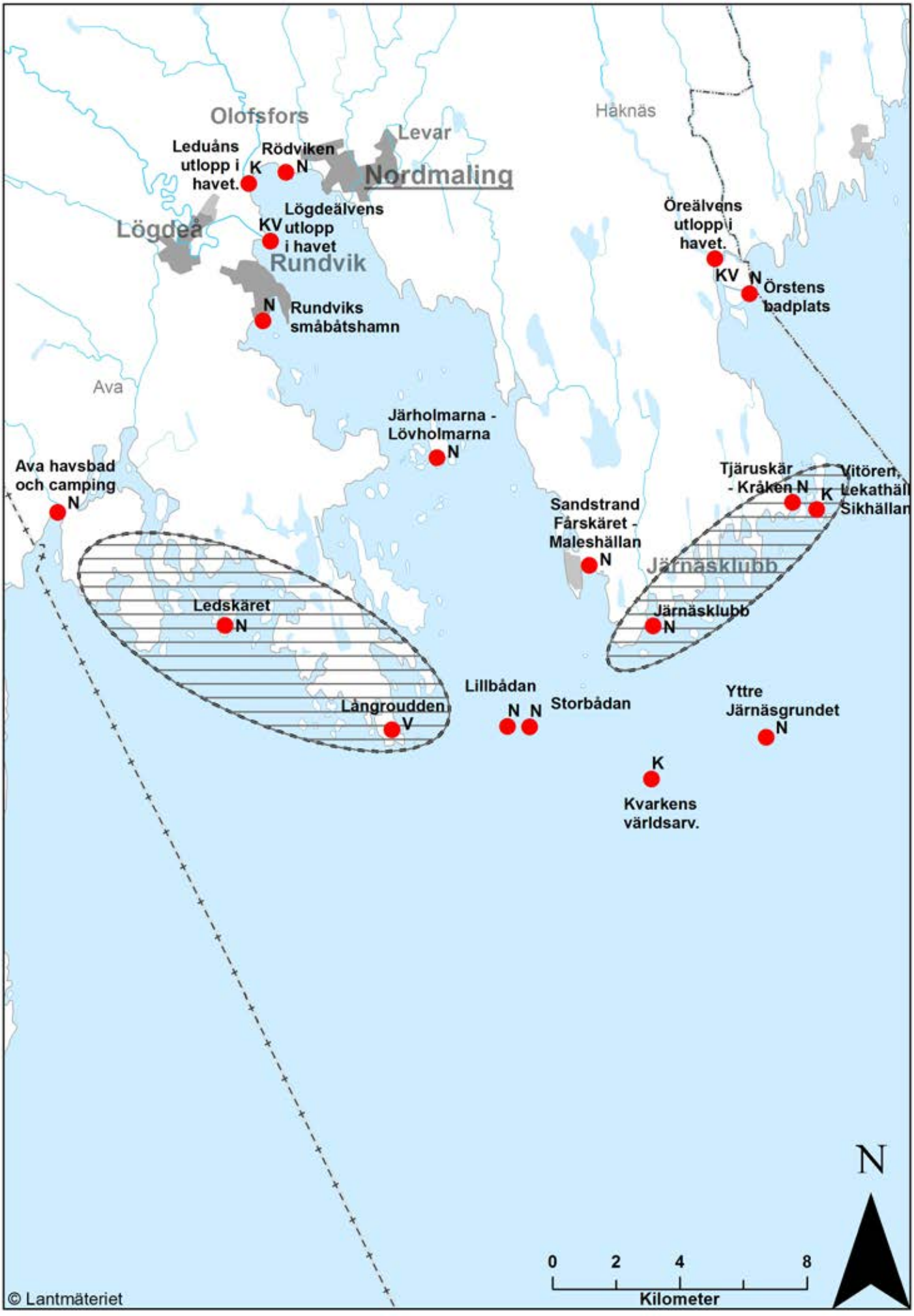

Övning 3 - Vad saknas i Nordmaling?

I den tredje övningen diskuterade gruppen vilka kvaliteter, aktiviteter eller verksamheter som inte finns i kusten och havet i Nordmaling idag. Syftet var att identifiera brister som skulle kunna innebära hinder för att Nordmaling ska kunna utveckla och stärka sin identitet som kustkommun.

Bland annat lyfte gruppen att det är alldeles för få som känner till de vackra och lättillgängliga miljöerna i kust- och havsområdet i Nordmaling. Marknadsföringen av kommunen i allmänhet och kusten i synnerhet ansågs vara bristfällig. Det lyftes även att det saknas kommunikationer till kusten på kvällar och helger när det inte är möjligt att resa med buss och taxi. Bristen på bostäder i attraktiva lägen, för få aktiviteter för barnfamiljer och en ordentlig gästhamn i närheten av Nordmalings centralort pekades också ut som hinder för att kunna stärka Nordmaling som kustkommun. Nedan listas vad som framkom i övning 3.

- Övergripande marknadsföring av kommunen
- Nytänkande
- Samordnad kommunikation
- Försämrad havsutsikt på grund av bristande röjning vid kusten
- Nöjen och aktiviteter för ungdomar
- Kommunikation, buss och taxi, på kvällar och helger
- Havsnära bostäder
- Turistföretag
- Båtuthyrning
- Bra bredband
- Aktiviteter för barnfamiljer
- Ordentlig gästhamn i anslutning till Nordmalings centralort

Redovisning av resultat på workshopen.

Övning 4 - Önskelista

I den fjärde övningen låg fokus på den framtida utvecklingen av havet, kusten och kommunen som helhet. Utifrån frågan om hur Nordmaling, kusten och havet ser ut om 20 år ombads deltagarna formulera önskescenarier och framtidsbilder.

Många av deltagarna hoppades att Nordmaling i framtiden ska kunna öka sin befolkning och vara en kommun med en levande landsbygd. För att det ska vara möjligt så ansåg deltagarna att flera olika saker måste ske. Jantelagen lyftes som ett hinder för utvecklingen och ett bättre samarbetsklimat och bättre marknadsföring av kommunen efterlystes. Förhoppningarna var även höga på att företagandet kommer att blomstra och ta fart och att besöksnäringen ska växa och skapa många nya jobb. Många hoppades även att fler kommer att ges möjlighet att bygga bostäder vid kusten och att vägar och infrastruktur kommer att rustas upp. Att ge plats för fler båtar i bättre och utbyggda hamnar var också något som deltagarna hopppades skulle kunna åstadkommas. Resultatet från övning fyra redovisas grupperat nedan.

Övergripande	Bebyggelse och infrastrktur	Aktiviteter, funktioner och service
• Satsningar på utbyggd och fungerande turistnäring • Positiv befolkningsutveckling och inflyttning, 10 000 invånare i Nordmaling! • Jantelagen är borta • Fler företag och blomstrande näringsliv • Landsbygden lever • Nordmaling har utbyte med universitetet i Umeå • Nordmaling har ett bra rykte • Strandskyddsreglerana har lättats • Nordmalingsfjärden är ett nav för båtturism • Samarbetet med grannkommunerna har förbättrats • Kommunen har en fokuserad och riktas marknadsföring • Levande båt- och kustliv • Bra klimat i kommunen • Nordmaling samarbetar i frågor som rör kust och hav med Örnskäldsvik och Umeå	• Havsnära bebyggelse från Rödviksberget till Bockholmen • Möjlighet till fast bebyggelse i skärgården efter egna önskemål • Bättre möjligheter till fritidshusbebyggelse • Flygplats har byggts • Industrispår i Rundvikhar anlagts • Vägarna ut tull kusten har rustats upp • Nabbsundet och viktiga farleder har muddrats • Notholmen har byggts ut till ett mysigt kvarter • Fler hamnar har anlagts • Fler lägenheter har byggts i Nordmaling, Rundvik och Lögdeå • Skoterleder har sammanlänktats med grannkommunerna • Bebyggelsen är mer blandad med hyresrätter och villor i centrala lägen i Nordmaling	• Bättre och mer funktionell gästhamn • Väl fungerande campingverksamhet • Ett mer utvecklat centrum med affärer och handel • Plats för fler segelbåtar i hamnarna • Fortsatt möjlighet att campa vid Ava havsbad • Campingen i Rödviken har fräschats upp • Servicen för besökare i form av uppmärkta vandringsleder, matställen och möjlighet att hyra övernattningsstugor • Taxi på kvällar och helger • Ett fungerande Norrbyskär

Övning 5 - Åtgärdspaket

I den femte och avslutande övningen funderade deltagarna kring vad som skulle behöva göras för att förverkliga de framtidsbilder och önskescenarier som formulerades i övning 4. Tillsammans formulerade gruppen förslag till åtgärder. Dessa placerades sedan in på en skala utifrån om de ansågs vara enkla eller svåra, respektive billiga eller dyra att genomföra. Gruppen diskuterade också var och hos vem ansvaret ligger för att olika åtgärder blir genomförda. Övningen avslutades med att alla deltagarna fick prioritera de åtgärder de ansåg vara viktigast att genomföra genom att fördela fem ”poäng” till de åtgärder de tyckte var viktigast.

Satsningar på att marknadsföra kommunen fick många poäng av deltagarna och ansågs vara relativt enkelt men ganska dyrt. Satsningar på att utveckla turistnäringen och infrastrukturen i kommunen fick också många poäng av deltagarna i workshopen. Det bedömdes kunna bli dyrt men ansågs dock inte vara så svårt. Att bygga fler bostäder fick också många poäng och ansågs vara lätt men dyrt att åstadkomma.

Något som ansågs vara billigt men ganska svårt och som flera av deltagarna tyckte skulle prioriteras var att försöka nå långsiktig politisk enighet om utvecklingen av kommunen. Även ändrade förutsättningar för strandnära bebyggelse sågs som en billig men svår åtgärd som många tyckte borde prioriteras.

Nedan redovisas diagram med förslag till åtgärder. Varje grön prick motsvarar en poäng.

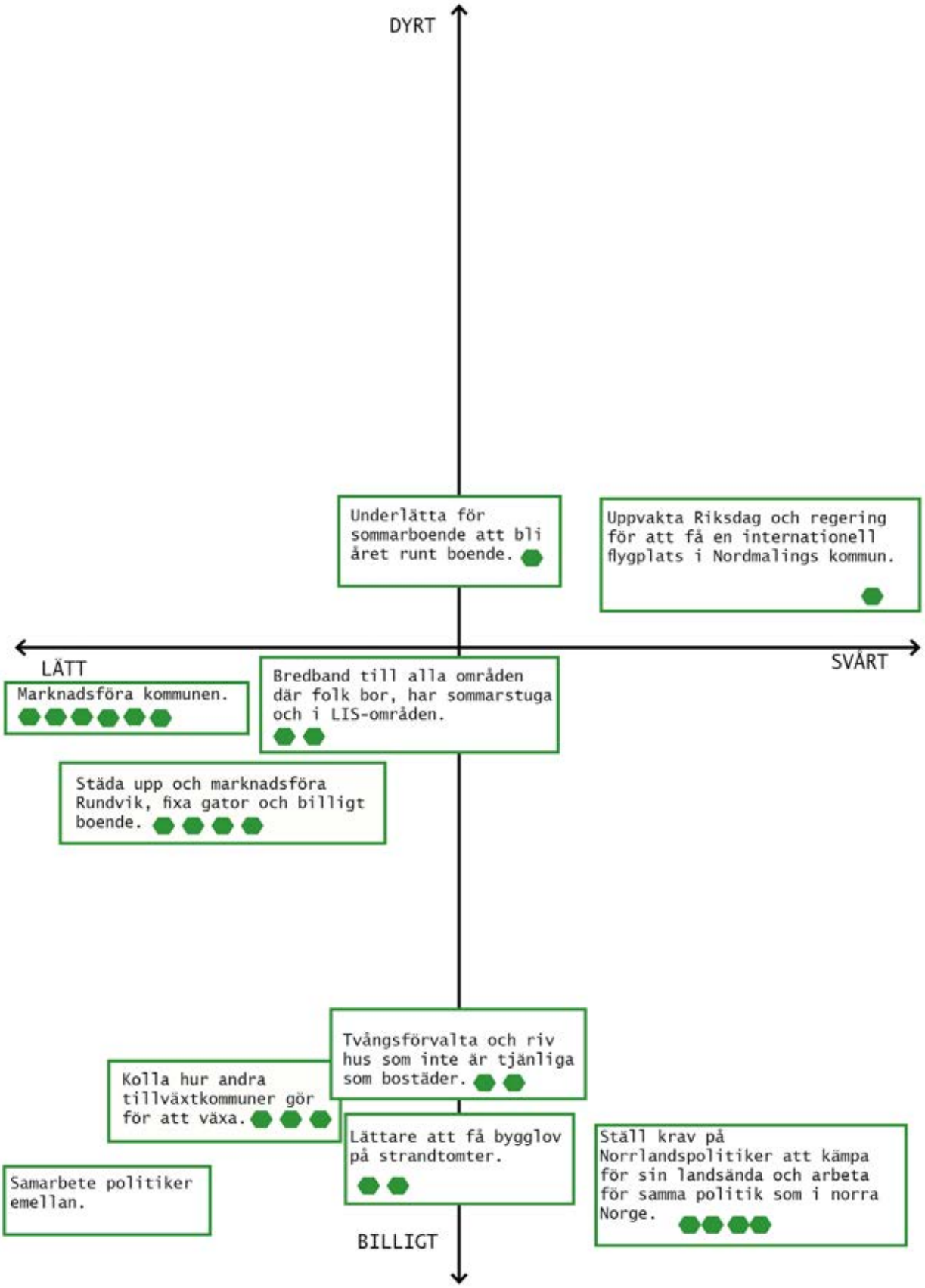
DYRT
Underlätta för sommarboende att bli året runt boende.
Uppvakta Riksdag och regering för att få en internationell flygplats i Nordmalings kommun.
LÄTT
SVÅRT
Marknadsföra kommunen.
Bredband till alla områden där folk bor, har sommarstuga och i LIS-områden.
Städa upp och marknadsföra Rundvik, fixa gator och billigt boende.
Tvångsförvalta och riv hus som inte är tjänliga som bostäder.
Kolla hur andra tillväxtkommuner gör för att växa.
Lättare att få bygglov på strandtomter.
Ställ krav på Norrlandspolitiker att kämpa för sin landsända och arbeta för samma politik som i norra Norge.
Samarbete politiker emellan.
BILLIGT

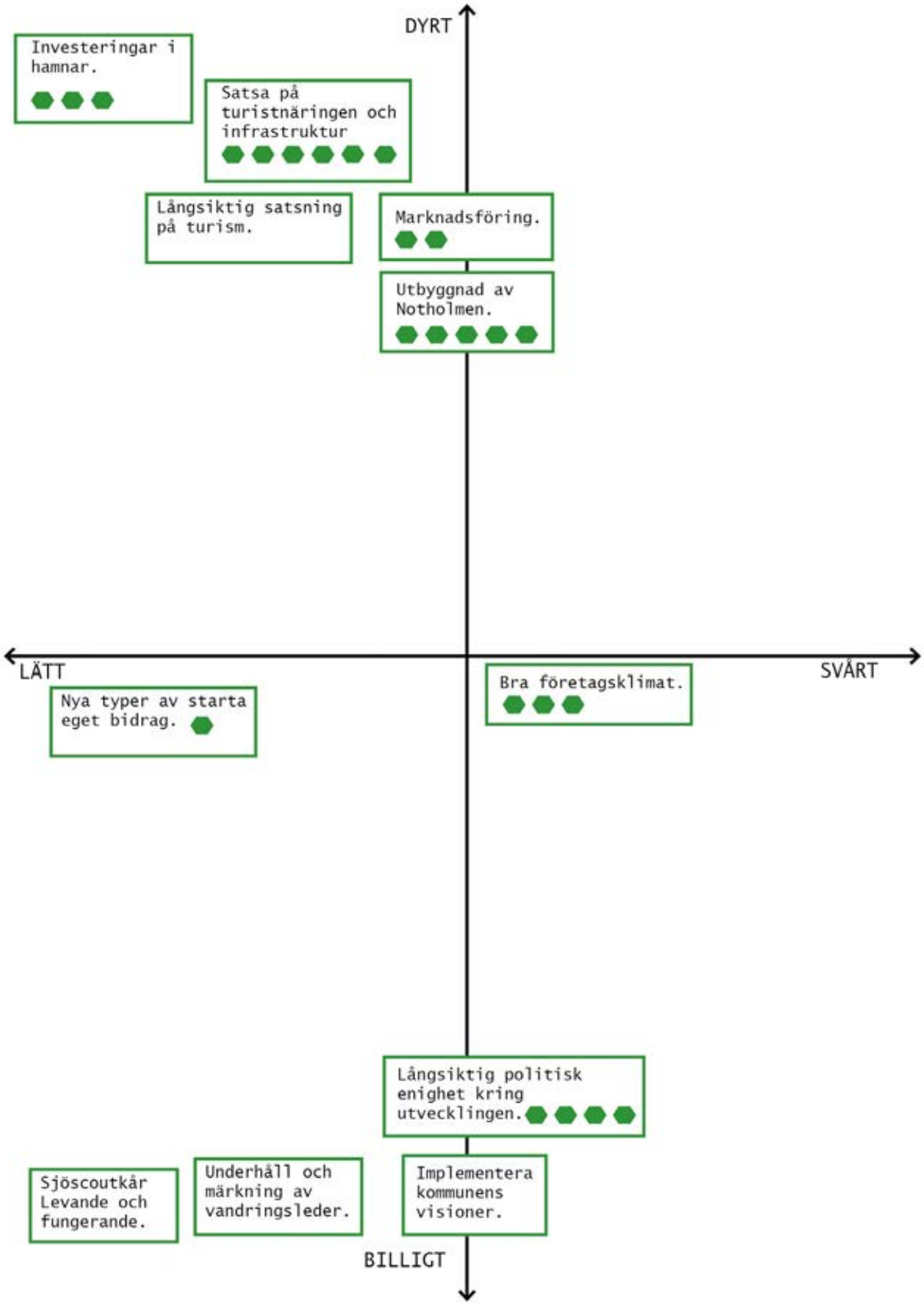
DYRT
Investeringar i hamnar.
Satsa på turistnäringen och infrastruktur
Långsiktig satsning på turism.
Marknadsföring.
Utbyggnad av Notholmen.
LÄTT
SVÅRT
Nya typer av starta eget bidrag.
Bra företagsklimat.
Långsiktig politisk enighet kring utvecklingen.
Sjöscoutkår Levande och fungerande.
Underhåll och märkning av vandringsleder.
Implementera kommunens visioner.
BILLIGT

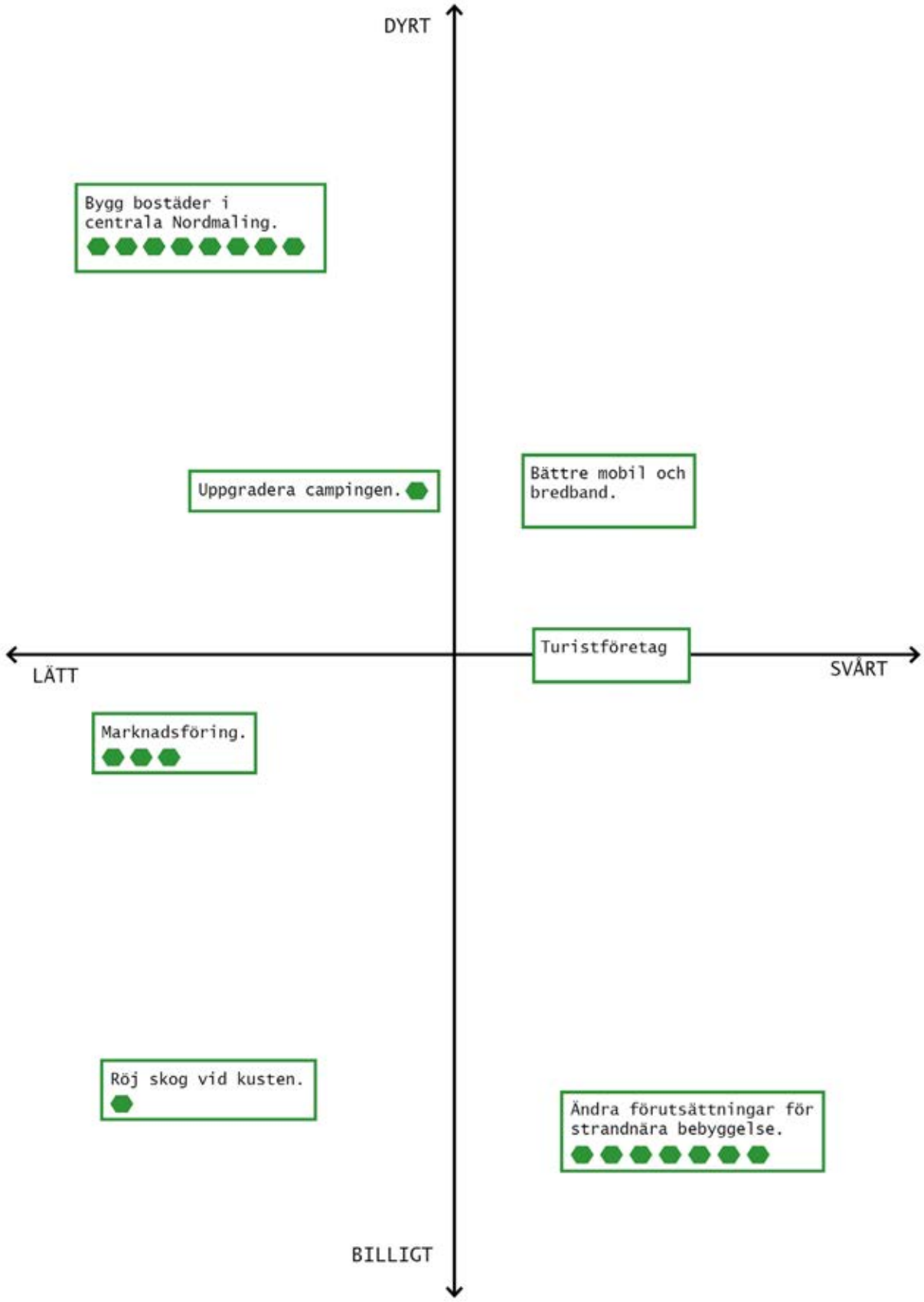
DYRT
Bygg bostäder i centrala Nordmaling.
Uppgradera campingen.
Bättre mobil och bredband.
Turistföretag
LÄTT
SVÅRT
Marknadsföring.
Röj skog vid kusten.
Ändra förutsättningar för strandnära bebyggelse.
BILLIGT

Resultat från workshop

En del av det som lyftes fram som viktigt för den framtida utvecklingen under workshopen finns det möjligheter att genomföra redan idag. Det gäller exempelvis möjligheten att bygga i kusten där kommunen har pekat ut områden för landsbygdsutveckling i strandnära lägen där dispenser från strandskyddsbestämmelserna kan lämnas. Det finns även ett flertal områden i kusten som redan idag är detaljplanerade och där det kan finnas outnyttjade byggrätter.

Många av de platser som av deltagarna pekades ut som unika och värdefulla är redan idag tillgängliga för allmänheten och är skyddade som naturreservat, Natura 2000 eller utpekade som områden av riksintresse. Workshopen stärker bilden av att det är viktigt att fortsatt värna och hävda allmänna intressen och naturvärden i kusten. Detsamma gäller allmänhetens tillgänglighet och möjlighet till rekreation och utövande av friluftsliv i kusten och havet.

Annat är svårare för kommunen att på kort sikt påverka. Det gäller exempelvis förändringar av strandskyddslagstiftningen och möjligheten att resa med taxi på kvällar och helger. Dock kan utveckling av besöksanläggningar i kusten samt fler boende skapa underlag och efterfrågan för taxi att trafikera kusten även kvällar och helger. Vad gäller strandskyddslagstiftningen kan kommunen bli bättre på att kommunicera till allmänheten att det redan idag finns möjligheter att bygga i strandnära lägen vilket kan påverka människors attityder till lagstiftningen. Huruvida ändringar av lagstiftningen bör genomföras eller inte tas inte ställning till i denna rapport.

För att utveckla besöknäringen krävs att flera aktörer samverkar varav. Kommunen kan i översiktsplanen peka ut platser och områden som kan utvecklas för besöksanläggningar samt ta initativ till exempelvis programarbete eller detaljplanering som skapar förutsättningar för privata intressen att utveckla utpekade områden. För att genomföra åtgärder som kan utveckla besöksmål krävs dock investeringar och aktiviteter från privata företag eller byggherrar.

Det som kan utgöra ett hinder för att bedriva utvecklingsarbete är att det saknas gemensamma visioner och mål att samlas kring. Deltagarna på workshopen efterlyfte politisk enighet kring utvecklingen av kommunen vilket de menade inte behöver kosta särskilt mycket och bör prioriteras högt. Kommunen med politiker och tjänstepersoner bör ta initiativ till att tillsammans med medborgare, företag och föreningar formulera mål för den framtida utvecklingen samt prioriteringar av åtgärder och insatser.